

Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken

Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 045 - 5763 333
Telefax: 045 - 5741 117

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel en Fabrieken
onder nummer 4155 0223 0000

Verslag over het boekjaar 1-1-2010 t/m 31-12-2010

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	9
Bestuursverslag	
Voorwoord	11
Algemeen	12
Pensioenregeling	19
Algemene ontwikkelingen	20
Risicoparagraaf	23
Beleggingen	29
Relevante ontwikkelingen 2011	35
Samenvatting actuariel rapport	
Voorziening pensioenverplichtingen	37
Verslag van het verantwoordingsorgaan	
Oordeel verantwoordingsorgaan	41
Reactie van het bestuur	42
Jaarrekening	
Balans per 31 december	44
Staat van baten en lasten	46
Kasstroomoverzicht	48
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	49
Toelichting op de balans per 31 december	53
Toelichting op de staat van baten en lasten	59
Risicoparagraaf	65
Overige gegevens	
Gebeurtenissen na balansdatum	73
Financiering	73
Resultaatbestemming	74
Uitvoering	74
Actuariële verklaring	75
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	76

Bestuur en organisatie

Bestuur

per 31 december 2010

Benoemd door de werknemersorganisatie

ABVA/KABO FNV resp. CNV Publieke Zaak

B. van Duijnen

(tot 1 juli 2010)

E.C. Grootendorst

(secretaris-penningmeester)

Mevr. A.M.M. Klijnsmit

G. de Ruiters

Mevr. H. Yagoubi

(plv. secretaris-penningmeester)

Benoemd door de Werkgeversvereniging

Openbare Bibliotheken (WOB)

M.A. Boom

(voorzitter)

H.T. Das

W.A. Feijt

(plv. voorzitter)

Mevr. H.E. de Herder

J.J.M. van Pelt

actueel

E.C. Grootendorst

(secretaris-penningmeester)

Mevr. A.M.M. Klijnsmit

W.R. Oosterink

(vanaf 11 maart 2011)

G. de Ruiters

Mevr. H. Yagoubi

(plv. secretaris-penningmeester)

M.A. Boom

(voorzitter)

H.T. Das

W.A. Feijt

(plv. voorzitter)

Mevr. H.E. de Herder

J.J.M. van Pelt

Deelnemersraad

per 31 december 2010

Mevr. I.A. Annegarn

R.W. Blei

(plv. secretaris)

D. van der Bijl

(voorzitter)

Mevr. A.M. Bovenberg

Mevr. M.L. Groenland

A. Haaksma

M. Houtepen

W.R. Oosterink

(secretaris)

L.B. Pool

Mevr. C. Wiewel

actueel

Mevr. I.A. Annegarn

R.W. Blei

(secretaris)

D. van der Bijl

(voorzitter)

Mevr. A.M. Bovenberg

Mevr. M. Griffiths-Broekhuis

A. Haaksma

Mevr. I. Tervoort

Mevr. A.H.M.H. Verhagen-Beijen

Mevr. E. Verhagen

Mevr. C. Wiewel

Verantwoordingsorgaan	per 31 december 2010	actueel
werknemersleden	Mevr. I.A. Annegarn R.W. Blei (secretaris)	A. Beek L.B. Pool
werkgeversleden	B. Dingemans F.E.M.C. van Groeninge (voorzitter)	B. Dingemans F.E.M.C. van Groeninge (voorzitter)
leden pensioengerechtigden	Mevr. M.L. Groenland W.R. Oosterink (secretaris)	H. de Bruin R. Kooijman (secretaris)

Auditcommissie	per 31 december 2010	actueel
	W.A. Feijt Mevr. H.E. de Herder Mevr. A.M.M. Klijnsmit J.J.M. van Pelt	W.A. Feijt E.C. Grootendorst Mevr. H.E. de Herder W.R. Oosterink

Beleggingscommissie	per 31 december 2010	actueel
	M.A. Boom E.C. Grootendorst J.J.M. van Pelt G. de Ruiters	M.A. Boom E.C. Grootendorst J.J.M. van Pelt G. de Ruiters

Commissie communicatie	per 31 december 2010	actueel
	H.T. Das B. van Duijnen (tot 1 juli 2010) Mevr. H.E. de Herder Mevr. A.M.M. Klijnsmit J.J.M. van Pelt	H.T. Das Mevr. H.E. de Herder Mevr. A.M.M. Klijnsmit W.R. Oosterink

Pensioencommissie	per 31 december 2010	actueel
	M.A. Boom W.A. Feijt E.C. Grootendorst J.J.M. van Pelt Mevr. H. Yagoubi	M.A. Boom J.J.M. van Pelt G. de Ruiters Mevr. H. Yagoubi

Commissie van Beroep	
	Samenstelling ad hoc

Externe organisatie

Raadgevend actuaaris	Mercer B.V. Startbaan 6 1185 XR Amstelveen
Waarmerkend actuaaris	Towers Watson B.V. Prof. E.M. Meijerslaan 5 1183 AV Amstelveen
Accountant	Ernst & Young Accountants LLP Stationsplein 8C 6221 BT Maastricht
Herverzekering	ZwitserLeven N.V. Burgermeester Rijnderslaan 7 1185 MD Amstelveen
Administratie en uitvoerend actuaariaat	AZL N.V. Akerstraat 92 6411 HD Heerlen
Fiduciair vermogensbeheerder	AZL Vermogensbeheer B.V. (handelend onder de naam ING Investment Management Implemented Client solutions [ICS]) Akerstraat 92 6411 HD Heerlen
Beheerder opties	F & C Jachthavenweg 109k 1081 KM Amsterdam
Monitoring (vanaf 2011) en custody	KAS BANK N.V. Spuistraat 172 1012 VT Amsterdam
Investment Consulting in 2010	AON Hewitt Haarlerbergweg 21-23 1101 CH Amsterdam

Meerjarenoverzicht

	2010	2009	2008	2007	2006
Aantallen					
Deelnemers	9.292	9.430	9.432	9.476	9.786
Gewezen deelnemers	9.137	9.017	9.423 ¹⁾	11.315	10.936
Pensioengerechtigden	4.172	3.956	3.691	3.648	3.433
Totaal	22.601	22.403	22.546	24.439	24.155
Premieontwikkeling					
OP-pakket					
Percentage pensioen bijdrage	21,50%	19,00%	16,50%	19,00%	20,20%
Verhaalspercentage 1 ²⁾	8,40%	7,40%	6,50%	7,50%	8,00%
Verhaalspercentage 2 ²⁾	–	–	–	–	–
Franchise per 1 januari	12.673	12.465	12.209	11.872	11.566
IP-pakket					
Percentage pensioen bijdrage:					
– werkgeversdeel	–	–	–	–	0,10%
– werknemersdeel (WAO-hiaatpremie)	–	–	–	–	–
Franchise per:					
– 1 januari	–	–	–	–	–
– 1 juli	–	–	–	–	–

1) In het verleden werden de aantallen getoond op basis van verzekeringspakket. Omdat één verzekerde in meerdere verzekeringspakketten kan voorkomen, kon er sprake zijn van dubbelstellingen. Met ingang van 2008 zijn de aantallen opgenomen op "persoonsniveau", conform de richtlijnen van DNB.

2) Het verhaalspercentage 1 wordt berekend over het pensioengevend salaris na aftrek van de franchise, het verhaalspercentage 2 over het pensioengevend salaris.

	2010	2009	2008	2007	2006
Financiële gegevens					
(in duizenden euro)					
Beleggingen					
Belegd vermogen	1.120.132	972.265	875.001	1.032.632	1.011.456
Beleggingsopbrengsten	129.283	113.656	-213.505	46.314	76.758
Rendement op basis van total return (exclusief risico overlay)	13,0%	15,9%	-23,5%	3,5%	8,2%
Reserves					
Algemene reserve	-66.372	-32.525	-164.198	145.589	34.841
Beleggingsreserve	0	0	0	0	212.237
Solvabiliteitsreserve	185.019	152.825	194.881	170.187	0
Bestemmingsreserve indexatie	0	0	0	102.095	102.095
Totaal reserves	118.647	120.300	30.683	417.871	349.173
Voorziening pensioenverplichtingen					
Eigen rekening	1.006.607	863.556	830.848	648.735	648.963
Herverzekering	6.813	6.511	6.845	6.357	6.792
	1.013.420	870.067	837.693	655.092	655.755
Overige technische voorzieningen	10.519	10.709	12.187	18.071	33.479
Bijdragen	42.624	37.082	30.962	34.218	35.379
Pensioenuitkeringen	29.420	28.583	26.881	24.952	23.447
Dekkingsgraad o.b.v. APP	–	–	–	–	151,2%
Dekkingsgraad o.b.v. FTK	111,7%	113,8%	103,6%	162,9%	153,0%
Vereiste dekkingsgraad o.b.v. FTK	118,2%	117,5%	123,1%	125,5%	129,1%
Reële dekkingsgraad	74,8%	73,3%			
Gemiddelde rente	3,5%	3,9%	3,6%	4,9%	4,0%

Bestuursverslag

Voorwoord

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken (POB) is opgericht op 1 januari 1957 en heeft als statutaire vestigingsplaats 's-Gravenhage. Het is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds op grond van de Wet verplichte deelneming in een Bedrijfstakpensioenfonds 2000. De verplichtstelling geldt voor iedere werknemer die in dienst is van een in Nederland gevestigde privaatrechtelijke openbare bibliotheek of een andere werkgever die door het bestuur is aanvaard als aangesloten werkgever. Het gaat steeds om instellingen die onder de werkingssfeer van de CAO Openbare Bibliotheken vallen. Bij het POB kunnen ook instellingen zijn aangesloten die daartoe een verzoek hebben ingediend en voldoende verwantschap vertonen met de bedrijfsactiviteiten van bibliotheken.

Financiële situatie

Eind december 2010 bedroeg de dekkingsgraad van het POB 111,7%. Over heel het jaar 2010 bekeken is de dekkingsgraad hiermee redelijk stabiel gebleven. Dat is een positieve ontwikkeling, vooral omdat er ook nog extra gereserveerd is voor de gestegen levensverwachting. Door de gestegen levensverwachting zal het POB pensioenen naar verwachting langer uitbetalen. De dekkingsgraad van 111,7% (eind 2010) ligt boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1% maar nog wel onder de vereiste dekkingsgraad van 118,2% op basis van de strategische verdeling van de beleggingen. Dat betekent dat het POB nog een reservetekort heeft.

Kredietcrisis en herstelplan

Het feitelijk herstel van het POB loopt voor op het verwachte herstelplan. In lijn met dit herstelplan en het geldende beleidskader heeft het bestuur voor 2011 de volgende maatregelen genomen:

- *Verhoging van de premie*
Per 1 januari 2011 is de premie verhoogd van 21,5% naar 22,5%.
- *Gedeeltelijke toeslagverlening*
Het POB probeert ieder jaar de pensioenuitkeringen en de opgebouwde aanspraken te verhogen. De dekkingsgraad van het POB is voldoende voor een gedeeltelijke toeslagverlening. De dekkingsgraad van het POB is verbeterd. Daarom heeft het POB per 1 januari 2011 de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken met 0,2% verhoogd. Helaas kan geen volledige toeslag worden gegeven, want er is nog steeds een tekort aan reserves.
- *Aanpassing van het beleggingsbeleid*
Het POB heeft de eigen situatie geanalyseerd. Dit heeft geleid tot een verdergaande risicoafdekking, een gewijzigd beleidskader, een nieuw beleggingsplan en de daarbij behorende beleggingsrichtlijnen.

Het bestuur evalueert jaarlijks de voortgang van het herstel op basis van de stand per 31 december.

Algemeen

Doelstelling

De doelstelling luidt volgens de statuten: "het treffen van pensioenvoorzieningen ter zake van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid voor deelnemers en gewezen deelnemers aan de pensioenregeling, alsmede voor hun nagelaten betrekkingen, overeenkomstig de bepalingen van deze statuten en het pensioenreglement".

ABTN

Het POB actualiseert regelmatig de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). In april 2010 heeft het POB met positief advies van de deelnemersraad een bijgewerkte ABTN vastgesteld.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De organisatiestructuur en het interne beheersingsysteem van het POB zijn geactualiseerd.
- De hoofdstukken uitvoeringsreglement, inhoud van de pensioenregeling zijn in overeenstemming gebracht met de huidige fondsdocumenten van het POB.
- De voorziening pensioenverplichtingen is gewijzigd in technische voorziening en daarnaast zijn de onderdelen aangepast aan de huidige wet- en regelgeving.
- Het hoofdstuk beleggingsbeleid is aangepast aan het huidige beleggingsbeleid en de risicometing en -beheersing.
- De bijlage Richtlijnen Vermogensbeheer is in zijn geheel herzien.
- De bijlage hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en van de opzet van de administratieve organisatie & interne controle is geheel vernieuwd.
- Daarnaast zijn er tekstuele opmerkingen verwerkt.

In de loop van 2010 is het bestuur wederom gestart met een actualisering van de ABTN. De ABTN is voorts door het bestuur met een positief advies van de deelnemersraad vastgesteld in april 2011.

Statuten

De statuten van het POB zijn in 2010 aangepast rekening houdend met de actuele wetgeving en de bevindingen van De Nederlandsche Bank (DNB) en zijn in januari 2011 notarieel verleden na afstemming c.q. positief advies van verantwoordingsorgaan en deelnemersraad. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- specifiekere omschrijving van de doelstelling;
- expliciete vermelding van de verplichte instelling van een deelnemersraad bij een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds;
- uitwerking van de procedure omtrent schorsing en ontslag van leden van het verantwoordingsorgaan;
- beperking van het bestuurderslidmaatschap tot maximaal drie aaneengesloten zittingsperioden.

Bestuur

Het POB wordt beheerd door een bestuur dat uit tien leden bestaat. Het bestuur kent een paritaire samenstelling. De samenstelling van het bestuur is in het verslagjaar gewijzigd. De heer Van Duijnen is juli 2010 afgetreden. Vanaf 2011 is de heer Oosterink toegetreden tot het bestuur. De functies van (plaatsvervangend) voorzitter en (plaatsvervangend) secretaris-penningmeester worden afgewisseld. Ze worden telkens met ingang van 1 juli voor de duur van 2 jaar vervuld door een vertegenwoordiger van de werkgeverszijde respectievelijk werknemerszijde. De eerstvolgende wisseling vindt plaats per 1 juli 2011.

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar op 12 januari, 3 februari, 24 maart, 7 april, 9 juni, 23 juni, 5 juli, 8 september, 5 november en 15 december 2010. Daarnaast vonden bijeenkomsten plaats over specifieke onderwerpen.

Deelnemersraad

De deelnemersraad is per 1 januari 2002 ingesteld. De belangrijkste taak van de deelnemersraad is het (on)gevraagd adviseren van het bestuur over een aantal nader in het reglement van de deelnemersraad omschreven zaken. De samenstelling doet recht aan de eisen van de regelgeving op dit punt.

De deelnemersraad kent tien leden, die op voordracht van de vakbonden door het bestuur zijn benoemd. Uitgangspunt voor de verdeling tussen deelnemers en gepensioneerden is de getalsmatige verhouding tussen deze twee categorieën in het bestand van het POB. De zittingstermijn van de deelnemersraad liep collectief af per 31 december 2010. In het najaar van 2010 is een oproep tot kandidaatstelling gedaan ten behoeve van de nieuwe zittingsperiode vanaf 2011, mede in afstemming met de vakbonden. In 2011 zijn vier nieuwe leden tot de deelnemersraad toegetreden.

Op 16 maart 2010 vond een overleg van de deelnemersraad plaats over de adviesaanvraag inzake de voorgestelde wijzigingen van de ABTN. Voorts heeft de deelnemersraad op 23 juni en 15 december 2010 zowel afzonderlijk als gezamenlijk met het bestuur vergaderd.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is in 2007 ingesteld. Het verantwoordingsorgaan geeft een oordeel over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over de beleidskeuzes voor de toekomst. Er wordt verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid. Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan, zie pagina 42. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit telkens twee leden namens de werknemers, de werkgevers en de pensioengerechtigden.

Tot en met 2010 waren de leden voor het verantwoordingsorgaan namens de deelnemers en pensioengerechtigden afkomstig uit de deelnemersraad. In gezamenlijk overleg tussen bestuur, verantwoordingsorgaan en deelnemersraad is besloten om de bemensing van beide organen vanaf 2011 te splitsen. In het najaar van 2010 is een oproep tot kandidaatstelling gedaan ten behoeve van de nieuwe samenstelling vanaf 2011, mede in afstemming met de vakbonden.

In 2011 zijn vier nieuwe leden (inclusief een voormalig lid van de deelnemersraad) tot het verantwoordingsorgaan toegetreden.

Intern toezicht

Op grond van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur dient het bestuur zorg te dragen voor de organisatie van een transparant intern toezicht op het eigen functioneren van het (bestuur van het) pensioenfonds. De taken van het interne toezicht omvatten het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en processen, alsmede het beoordelen van de aansturing van het POB en de wijze waarop het bestuur omgaat met de langetermijnrisico's.

Het bestuur heeft besloten om het intern toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie.

Het bestuur geeft een visitatiecommissie minimaal eens per twee jaar, voor het eerst in 2009, de opdracht het functioneren van het bestuur van het POB kritisch te bezien. Er wordt verslag gedaan van de bevindingen van de visitatiecommissie ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid. De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen. Het bestuur heeft tijdens de beleidsdag de bevindingen van de visitatiecommissie integraal behandeld. De aanbevelingen zijn waar mogelijk een op een overgenomen in de actielijst van het POB. Tevens koppelt het POB de reactie van het bestuur en het vervolg ten aanzien van deze aanbevelingen terug aan de visitatiecommissie.

Commissies van het bestuur en de Commissie van Beroep

Er zijn vier vaste commissies binnen het bestuur, namelijk de Pensioencommissie, de Commissie Communicatie, de Beleggingscommissie en de Auditcommissie. Deze commissies worden ondersteund door externe adviseurs.

Per februari 2011 is de indeling van deze commissies herzien op basis van de specifieke aandachtsgebieden van de betreffende bestuursleden.

De Pensioencommissie bereidt de inhoudelijke vormgeving van de pensioenregeling voor ten behoeve van het bestuur. Ze geeft zo nodig een nadere uitleg van het pensioenreglement als zich bij de uitvoering een complex geval voordoet.

De Commissie Communicatie bereidt het communicatiebeleid voor en daarnaast de vormgeving en inhoud voor de te verstrekken informatie aan de verschillende doelgroepen binnen het POB. Ze bepaalt ook de inzet van de meest geschikte communicatiemiddelen.

De Beleggingscommissie is ingesteld om de beleggingsactiviteiten te monitoren en alle besluiten op het gebied van beleggingen voor te bereiden voor het bestuur.

De Auditcommissie is ingesteld in het kader van risicomanagement, administratieve organisatie en interne controle van het POB. Tevens richt de commissie zich op de behandeling van algemene zaken, zoals de overeenkomsten met dienstverleners

De mogelijkheid bestaat om tegen besluiten van het bestuur, als die geen algemene strekking hebben, beroep in te stellen bij de Commissie van Beroep. De leden van deze commissie mogen niet bestuurslid zijn bij het POB en ook geen andere band hebben met het POB. Deze commissie behandelt ingediende bezwaarschriften en brengt de beslissing op beroep en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen ter kennis van het bestuur.

Uitbestede activiteiten

Het vermogen van het POB wordt beheerd door AZL Vermogensbeheer (zelfstandig onderdeel van de ING-Groep), waarbij gewerkt wordt op basis van door het bestuur vastgestelde richtlijnen met betrekking tot het vermogensbeheer.

De pensioenadministratie (deelnemersadministratie en pensioenbetalingen), de beleggingsadministratie en de financiële administratie worden eveneens uitgevoerd door AZL.

Voor het onderdeel waarmerking is een actuaaris aangezocht die aan een ander bureau is verbonden dan waar de adviserend actuaaris toe behoort. De waarmerking is opgedragen aan TowersWatson. De actuariële advisering is opgedragen aan Mercer. De adviserend actuaaris ondersteunt het bestuur met betrekking tot beleidszaken. De acties verbonden aan de uitvoering van het gekozen beleid worden verricht door de uitvoerend actuaaris, die is verbonden aan de administrateur. Het bestuur maakt zodoende onderscheid tussen beleid en uitvoering van het gekozen beleid als het gaat om actuariële werkzaamheden.

De controle van de jaarrekening wordt verricht door Ernst & Young Accountants LLP.

F&C beheert de aandelenopties en de rente-opties (swaptions) van het fonds. Aanpassingen in de optieposities worden uitgevoerd na goedkeuring van het bestuur.

In 2010 heeft AON Hewitt op incidentele basis advies uitgebracht ten aanzien van het beleggingsbeleid en de beleggingen gemonitord.

KAS BANK is de custodian van het POB en draagt als zodanig zorg voor de bewaarneming van de effecten van het fonds. Vanaf 2011 verricht KAS BANK ook de (externe) monitoring van de beleggingen van het POB.

Aangesloten instellingen

Bij de aanvang van het verslagjaar waren 171 instellingen aangesloten. In de loop van het jaar treden instellingen toe c.q. eindigt de aansluiting van instellingen. Hierdoor komt het aantal aangesloten instellingen ultimo jaar uit op 168.

Uitvoering en incassoprocedure

De aangesloten instellingen zijn aan het POB een premie verschuldigd voor de verzekering van pensioen en de daaraan verbonden kosten. De jaarlijkse premie bedraagt een door het bestuur, gehoord de raadgevend actuaaris, vast te stellen percentage van het pensioengevend salaris.

De betaling geschiedt bij jaarlijkse vooruitbetaling in vier gelijke termijnen. Dit voorschot wordt binnen zes maanden na afloop van het boekjaar verrekend met de over het boekjaar definitief verschuldigde premie.

Het POB hanteert een incassoprocedure die er op gericht is om de betalingsdiscipline bij aangesloten instellingen te handhaven.

Compliance officer

Als compliance officer van het POB fungeert het Hoofd Juridische Zaken van AZL. Aan de uitoefening van de functie van compliance officer zijn bepaalde rapportagewerkzaamheden en administratie- en archiveringstaken verbonden. Periodiek rapporteert de compliance officer aan het bestuur. De compliance officer bewaakt dat het POB voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. In 2010 zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

Gedragcode

Het bestuur beschikt over een gedragscode. In 2009 heeft het bestuur de gedragscode geactualiseerd in lijn met de door de koepels opgestelde Modelgedragcode Pensioenfonds. Het bestuur heeft vastgesteld dat er geen zogenaamde insiders zijn benoemd en dat er in de fondssituatie geen sprake is van personen die als insider kunnen worden gekwalificeerd. De aan het POB verbonden uitvoeringsorganisaties dienen te verklaren dat zij een eigen gedragscode volgen die minimaal gelijkwaardig is aan de POB-gedragscode. In 2011 worden de dienstverleners hierover integraal benaderd op basis van de actuele gedragscode. De leden van bestuur, deelnemersraad en verantwoordingsorgaan gaan met het oog op de naleving van de gedragsregels een individuele overeenkomst aan met het POB en ondertekenen tevens aan het einde van ieder kalenderjaar een verklaring over de juiste naleving van de bepalingen in de gedragscode in het afgelopen jaar. Ook dit jaar heeft ondertekening van de gedragscode plaatsgevonden.

Bevordering deskundigheid

Het POB heeft het deskundigheidsplan en deskundigheidsmatrix bijgewerkt, rekening houdend met de actuele samenstelling van het bestuur en het plan van aanpak ter deskundigheidsbevordering van de pensioenkoepels (versie december 2007). Ook de leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan zijn hierbij betrokken.

Gedurende het gehele jaar is aandacht besteed aan actuele pensioenontwikkelingen en deskundigheidsbevordering. De bestuursleden hebben opleidingen gevolgd en bezochten regelmatig pensioenseminars en bijeenkomsten van toezichthouder, pensioenkoepel en vermogensbeheerders. Ze rapporteerden hierover vervolgens aan het gehele bestuur.

Op 1 september 2010 heeft het bestuur een studiemiddag bij F&C gevolgd over derivaten.

Op 6 oktober 2010 hebben de leden van de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan een cursus gevolgd over algemene en fondsspecifieke pensioenonderwerpen, zoals pensioenakkoord, AG prognosetafels 2010-2060, financiële positie, beleggingsbeleid en risicoafdekking, communicatie, risicomanagement en deskundigheidsbevordering.

Communicatie

Het bestuur acht een helder en open communicatiebeleid van belang over de ontwikkelingen en de actuele situatie van het POB. Periodiek wordt het communicatieplan aangepast aan de laatste stand van zaken.

In juli 2010 is tijdens een uitgebreide beleids sessie de visie en ambitie op gebied van communicatie van het POB in kaart gebracht met als resultaat een geheel nieuw communicatiebeleidsplan 2011-2015, mede na afstemming met deelnemersraad en verantwoordingsorgaan. Belangrijke vernieuwingen zijn:

- Visie en ambitie op communicatiegebied evenals de kernwaarden van het POB zijn geformuleerd.
- Algemene ontwikkelingen in pensioenland zoals kredietcrisis en pensioenregister zijn omschreven.
- Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing en verhoging AOW leeftijd komen uitgebreid aan bod.
- 'Klanttevredenheidsonderzoek' en 'terugkoppeling aan deelnemers' zijn opgenomen als periodiek terugkerend onderwerp.
- Informatie wordt meer op maat en doelgroepgericht aangeboden.
- Intermediaire kaders worden steeds belangrijker.
- Doelstellingen zijn geformuleerd op basis van kennis, houding en gedrag.
- Kernboodschappen zijn voor alle doelgroepen geformuleerd.
- Digitale communicatie wordt steeds belangrijker en de website krijgt een eigen werkgeversdeel.

De website van het POB onderscheidt verschillende doelgroepen en biedt informatie op maat.

Regelmatig publiceert het POB nieuwsberichten om de belanghebbenden op de hoogte te houden van actuele zaken en ontwikkelingen.

Daarenboven beschikt het POB over een pensioenplanner, waarmee de individuele deelnemers nog meer inzicht krijgen in eigen pensioensituatie en de flexibiliseringsmogelijkheden die de POB-pensioenregeling hen biedt.

De Commissie Communicatie is eind 2010 gestart met een klanttevredenheidsonderzoek. De resultaten hiervan worden medio 2011 op de website van het POB gepubliceerd.

Vanaf 2007 werkt het POB met het Uniform Pensioen Overzicht (UPO). De opgaven worden in historie bewaard op de website, zodat een deelnemer ook over voorgaande jaren opgaven kan raadplegen. Iedere actieve deelnemer kan daartoe via de website van het POB in een beveiligde omgeving zijn eigen UPO en de opgave van de jaarlijkse waardeangroei van de pensioenaanspraken (factor A genoemd) digitaal bekijken.

Alle UPO's zijn in het verslagjaar tevens voorzien van het nieuwe toeslagenlabel dat met ingang van 2010 verplicht werd gesteld. Doel van dit label was om inzicht te geven in de te verwachten toeslagverlening door de pensioenfondsen. Omdat het label niet aan de verwachtingen voldoet is het gebruik van het label vanaf 2011 door de Autoriteit Financiële Markten niet meer verplicht gesteld. Het POB heeft besloten het toeslagenlabel bij de eerstvolgende mutatie van het UPO te verwijderen.

Het POB publiceert sinds 2010 periodieke nieuwsbrieven. In 2010 heeft het POB twee nieuwsbrieven uitgegeven.

Januari 2011 is een nieuwe uitgave van de nieuwsbrief verschenen.

Het POB verstuurt de nieuwsbrieven per post naar alle deelnemers en gepensioneerden en stelt ze beschikbaar via de website.

In 2010 zijn voor het POB in samenwerking met het pensioenregister de nodige voorbereidingen getroffen en gegevens verstrekt om tijdig vanaf het begin van 2011 op het register aan te sluiten.

POB-Pensioendagen

In mei 2010 vond een POB Pensioendag plaats voor P&O-functionarissen en werkgevers.

Daarnaast zijn voor diverse aangesloten instellingen in 2010 op locatie pensioendagen georganiseerd voor deelnemers en gepensioneerden.

Tijdens deze informatiebijeenkomsten is onder meer ingegaan op pensioenactualiteiten en relevante ontwikkelingen op het gebied van de financiële positie van het POB, pensioenregeling, communicatie en klanttevredenheid en is een demonstratie met nadere uitleg over de toepassingsmogelijkheden van de POB-pensioenplanner gegeven.

Beleidsdag en beleidsplan 2011-2015

Het bestuur organiseert jaarlijks een aparte beleidsdag. Het bestuur staat gedurende de beleidsdag stil bij het (langetermijn)beleid van het POB en evalueert het functioneren van de betrokken externe partijen. Tevens vindt er zowel een collectieve als een individuele zelfevaluatie van het bestuur plaats.

Andere onderwerpen die tijdens deze dag aan de orde zijn gekomen zijn bevindingen visitatiecommissie, deskundigheidsbevordering, toekomst van het POB en het beleidsplan.

Het bestuur maakt jaarlijks een beleidsplan. Het beleidsplan omvat een analyse van de verwachte ontwikkelingen gedurende de komende vijf jaar en een overzicht van de korte- en langetermijnbeleidsvoornemens van het POB. Het beleidsplan 2011-2015 is in februari 2011 na positief advies van het de deelnemersraad door het bestuur vastgesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft hiervan kennis genomen. Voortvloeiend uit het beleidsplan is tevens een jaarkalender opgemaakt met de concrete aandachtspunten voor 2011.

Integere bedrijfsvoering en continuïteitsanalyse

Het beleid van het POB is gericht op integere bedrijfsvoering overeenkomstig artikel 143 van de Pensioenwet. Daaronder is met name begrepen het beheersen van bedrijfsprocessen en -risico's, integriteit, soliditeit van het POB en het beheersen van de financiële positie over de langere termijn. Conform de Pensioenwet zal het POB in dit kader om de drie jaar een continuïteitsanalyse opleveren aan DNB. Een continuïteitsanalyse geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van het POB over een periode van 15 jaar. Daarnaast geeft deze analyse inzicht in de effectiviteit van de door het POB gehanteerde beleidsinstrumenten zoals het premie- en toeslagbeleid. De actuele continuïteitsanalyse dateert van 2009. De eerstvolgende continuïteitsanalyse staat gepland voor 2011. Integriteit is verankerd in de wet en vormt een integraal onderdeel van het toezicht van DNB.

Risicobeheersing

In het kader van de integriteitsrisico's, risicoanalyse en -management heeft het bestuur in 2010 de risico's op basis van de risicoanalyse methode FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) van DNB geanalyseerd en vastgelegd in een beheersingsplan. Zowel de analyse als het plan beschouwt het POB als document dat doorlopend wordt bijgewerkt op basis van lopende en verrichte activiteiten, bevindingen, vernieuwde inzichten en ontwikkelingen. Daarnaast wordt het POB risicomanagement ondersteund door het geldende POB beleidsplan 2011-2015. De nadere uitwerking en het verdere vervolg van de acties geschiedt zoveel mogelijk in de verschillende bestuurscommissies waarbij gebruik wordt gemaakt van de specifieke expertise van de commissies. Ditzelfde geldt ook –voor zover van toepassing– voor de implementatie van (nieuwe) maatregelen en/of afspraken. De wijze en frequentie van monitoring is afgestemd op de aard en/of het belang van het betreffende risico. Deze zijn zoveel mogelijk vastgelegd in de analyse en het plan. De commissies bewaken eveneens de acties die door de uitvoerder moeten worden opgepakt. De commissies rapporteren over de voortgang per vergadering aan het gehele bestuur. Besluitvorming geschiedt vervolgens waar nodig door het bestuur.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur heeft geen overtredingen van wet- en regelgeving geconstateerd. Het afgelopen jaar zijn aan het POB geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het POB gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het POB gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

DNB heeft op grond van de Pensioenwet de statuten en reglementen van het POB integraal getoetst aan de wet- en regelgeving. Op basis van een risicogeorïenteerde en planmatige aanpak verricht DNB deze toetsing ten minste eenmaal in de drie jaar. Het POB heeft in vervolg hierop de opmerkingen en bevindingen in de betreffende fondsdocumenten verwerkt.

Evaluatie herstelplan

Het POB evalueert jaarlijks het herstelplan. Op basis van het herstelplan moet het POB ultimo 2010 minimaal een dekkingsgraad van 104,6% hebben. Begin 2011 heeft het POB het herstelplan geëvalueerd. Deze evaluatie is in februari 2011 aan DNB gerapporteerd. Gezien de dekkingsgraad ultimo december van 111,7% loopt het POB voor op het herstelplan ondanks de aanzienlijke verzwaaring van de overlevingsgrondslagen. Het POB hoeft bij de dekkingsgraad ultimo 2010 ten opzichte van het herstelplan geen extra maatregelen te treffen.

Een resterend aandachtspunt is wel de kostendekkendheid van de premie. De premie is weliswaar kostendekkend maar draagt op termijn, bij een lage rente, onvoldoende bij aan het fondsvermogen. Het POB evalueert jaarlijks de ontwikkelingen op dit punt.

De herstelkracht van het POB is volgens het herstelplan voldoende. Het vermogen is ultimo 2010 al hoger dan het minimaal vereist vermogen (met een dekkingsgraad van 104,1%). Daarnaast is de herstelkracht van het POB voldoende om binnen de geldende termijn van 15 jaar het vereist eigen vermogen met een dekkingsgraad van 118,2% te bereiken.

In 2010 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld (in %):

	Verwacht 2010	Werkelijk 2010
Dekkingsgraad per 31 december 2009	103,0	113,8
Sturingsmiddelen		
Premie	0,5	0,3
Uitkeringen	0,1	0,4
Toeslagverlening	0,0	-0,3
Rentetermijnstructuur	0,0	-10,6
Overrendement	1,0	12,8
Overige mutaties	0,0	-4,7 ¹⁾
Dekkingsgraad per 31 december 2010	104,6	111,7
Vereiste dekkingsgraad per 31 december 2010	123,2	118,2

Financiële positie van het fonds

Als onderdeel van de Pensioenwet geldt het Financieel Toetsingskader (FTK). Onder dit regime dient de voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld te worden op marktwaarde. Tevens dient, als integraal onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen, rekening gehouden te worden met een opslag voor sterftetrend. Voor het POB resulteert dit in een voorziening pensioenverplichtingen onder het FTK van € 1.006,6 miljoen en overige technische voorzieningen van € 10,5 miljoen. De aanwezige dekkingsgraad onder FTK bedraagt 111,7%. Dit is de verhouding tussen het beschikbaar vermogen (€ 1.135,8 miljoen) ten opzichte van de voorzieningen (€ 1.017,1 miljoen).

De benodigde solvabiliteit onder het FTK dient zodanig te zijn dat de kans dat het POB in een periode van één jaar wordt geconfronteerd met een zodanige daling van de dekkingsgraad dat het vermogen daalt tot onder de voorziening pensioenverplichtingen, kleiner of gelijk is aan 2,5%.

Voor het POB volgt hieruit dat de benodigde dekkingsgraad gelijk is aan 118,2%.

Aangezien de aanwezige dekkingsgraad lager is dan de benodigde dekkingsgraad, is er sprake van een reservetekort. De vermogenspositie van het POB is naar het oordeel van de waarmede actuaris niet voldoende vanwege het reservetekort. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt € 41,7 miljoen. Het vereist eigen vermogen bedraagt € 185,0 miljoen.

Premiebeleid

De financiering van de aanspraken is steeds gebeurd door middel van koopsommen. De middelen voor de financiering van de aangegane verplichtingen haalt het POB uit ontvangen premies en beleggingsrendement.

1) De belangrijkste oorzaak is de aanpassing van de voorziening pensioenverplichtingen vanwege de toegenomen levensverwachting (zie ook pagina 19). Verder zijn deze mutaties met name het gevolg van de te hanteren systematiek ter evaluatie van het herstelplan.

Het premiepercentage bedroeg 21,5% in 2010. Voor 2011 is de premie bepaald op 22,5%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt in 2010 € 35,4 miljoen. De totale kostendeekkende premie bedraagt in 2010 € 36,0 miljoen. De totale feitelijke premie bedraagt in 2010 € 38,4 miljoen. Daarnaast wordt nog een premie ontvangen van 2% van de salarissen voor de financiering van de overgangsregeling voor prepensioen. De kostendeekkende premie bestaat uit de benodigde actuariële koopsom met bijbehorende opslagen en is gebaseerd op de actuele marktrente. Het POB maakt gebruik van de mogelijkheid om voor de toetsing van de feitelijke premie uit te gaan van een zogenaamde gedempte kostendeekkende premie. Het POB maakt daarbij gebruik van demping door een gemiddelde van de historische marktrente in plaats van de actuele marktrente aan te houden.

Toeslagbeleid (Indexatie)

Het POB probeert ieder jaar het pensioen te verhogen met de prijsontwikkeling. Uitgangspunt is de ontwikkeling van de consumentenprijsindex, reeks alle huishoudens, zoals deze zich heeft voorgedaan in de 12 maanden voor de maand oktober voorafgaand aan het tijdstip van toeslagverlening.

Het pensioen is dit jaar per 1 januari 2011 met 0,2% verhoogd.

Het POB betaalt toekomstige verhogingen van pensioen uit het beleggingsrendement.

Een verhoging en de verwachting voor de komende jaren geven niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Herverzekering

Het POB heeft het aan de pensioentoezeggingen verbonden overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico gedeeltelijk bij een verzekeraar in dekking gegeven in de vorm van een stop loss-herverzekering. De stop loss-herverzekering dekt de schade uit overlijden en arbeidsongeschiktheid voor zover deze schade het eigen behoud (150% van de jaarpremie bij volledige herverzekering) te boven gaat. Als het contract eindigt, worden alle uitstaande vorderingen en schulden vereffend. Vervolgens vervallen alle wederzijdse verplichtingen, rekening houdend met het uitlooprisico.

Aanpassing voorziening pensioenverplichtingen

Het actuariel genootschap heeft op 30 augustus 2010 de AG Prognosetafel 2010-2060 gepubliceerd. Deze nieuwe prognosetafel laat zien dat de levensverwachting in de afgelopen jaren voor zowel mannen als vrouwen sterker is toegenomen dan in de vorige prognosetafel was voorzien. Deze trend zal zich naar verwachting in de komende jaren voortzetten. Om de specifieke ervaringsterfte van de populatie van het POB te vertalen naar de gepubliceerde overlevingstafels werd tot op heden gebruik gemaakt van leeftijdsterugstellingen. Met leeftijdcorrecties wordt de resterende levensverwachting op lage leeftijden onderschat en op hoge leeftijden overschat. Het hanteren van correctiefactoren is een verfijndere methode dan een (uniforme) leeftijdscorrectie voor alle leeftijden. Hiermee kan een betere aansluiting gevonden worden bij de specifieke ervaringssterfte van het POB. Het POB heeft eind 2010 de voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld op basis van de AG-Prognosetafel 2010-2060 met correctiefactoren, waardoor de voorziening pensioenverplichtingen met 7,7% verzwaaard wordt. Hierin is rekening gehouden met de verhoging van 4%-punten die per eind 2009 is doorgevoerd.

Pensioenregeling

De pensioenregeling kent sinds 2006 twee reglementen, namelijk het standaardreglement en het overgangsreglement.

Aanpassingen 2010

In 2010 heeft het POB zijn beide reglementen aangepast rekening houdend met actuele wetgeving en de bevindingen van DNB. Zo zijn de reglementsteksten van standaard- en overgangsreglement (artikel IX.1.3) geactualiseerd over de voorwaardelijke toeslagverlening van het POB die afhangt van de financiële positie van het POB.

Daarnaast is in het overgangsreglement een passage opgenomen over onvoorwaardelijke toeslagverlening die betrekking heeft op een beperkte groep van deelnemers binnen het POB die daarvoor in het verleden heeft gekozen [en hiervoor extra premie betaalt c.q. heeft betaald].

Standaardreglement

Voor de deelnemers geboren vanaf 1 januari 1950 of in dienst na 31 december 2005 geldt het standaardreglement. De opbouw van ouderdomspensioen vanaf 65 jaar is 2,25% van de pensioengrondslag op jaarbasis.

Deelnemers kunnen de ingang van het ouderdomspensioen vervroegen, desgewenst tot 55 jaar. Langer doorwerken levert uiteraard een hoger pensioen op.

Er wordt een partnerpensioen opgebouwd ter grootte van 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Bij het nieuwe partnerpensioen wordt een spaarpot gevormd, die op de pensioendatum desgewenst kan worden omgezet in extra ouderdomspensioen.

Overgang prepensioen

De opbouw van prepensioen is per 1 januari 2006 beëindigd voor de deelnemers geboren vanaf 1 januari 1950 als gevolg van wettelijke maatregelen. De opgebouwde aanspraken blijven behouden en zijn met instemming van de deelnemer overgeheveld naar het levenslange ouderdomspensioen. Als vervanging van de VUT-CAO, waarin het opgebouwde prepensioen werd aangevuld, wordt het ouderdomspensioen voorwaardelijk als volgt verhoogd.

Van alle pensioenaanspraken die een deelnemer per 31 december 2005 heeft opgebouwd, ontvangt deze deelnemer ruim 14% extra.

De deelnemer krijgt dit op de dag van ingang van het ouderdomspensioen, maar uiterlijk op 31 december 2020. De toekenning hiervan zal alleen plaatsvinden bij onafgebroken deelnemerschap aan het POB tot de datum van ingang ouderdomspensioen of 31 december 2020.

Dit komt overeen met de handelwijze bij de VUT-CAO Openbare Bibliotheken, waar bij voortijdige uitdiensttreding ook geen aanspraken werden verleend.

Overgangsreglement

Voor deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 is de pensioenregeling inclusief de wijzigingen per 1 juli 2005 van kracht gebleven. Het POB heeft hiervoor gebruik gemaakt van een specifieke overheidsmaatregel die het mogelijk maakt om voor alle deelnemers geboren vóór 1950 de oude fiscale regels voor pensioenopbouw te laten blijven gelden. Door gebruik te maken van deze niet-verplichte mogelijkheid, is de pensioenregeling intact gebleven voor de categorie deelnemers geboren vóór 1 januari 1950 én in dienst op 31 december 2005. Deze pensioenregeling is vervat in het zogenoemde overgangsreglement. Ook de geldende overgangsbepalingen blijven van toepassing.

Algemene ontwikkelingen

Toekomstbestendigheid van het aanvullende pensioenstelsel

De kredietcrisis heeft de aanzet gegeven tot een discussie over de toekomstbestendigheid van het Nederlandse aanvullende pensioenstelsel. Het kabinet Balkenende gaf het startsein voor deze discussie door de instelling van de commissies Don, Frijs en Goudswaard die op voortvarende wijze eind 2009 en in het begin van het onderhavige verslagjaar hun rapporten hebben uitgebracht. Het kabinet nam zelf de evaluatie van het Financieel Toetsingskader (FTK) ter hand. Kort daarop volgden nog onderzoeksrapporten en aanbevelingen van DNB en van de pensioenkoepels met betrekking tot het beleggingsbeleid en -gedrag van pensioenfondsen. Met de hiervoor geschetste, in korte tijd gerealiseerde beleidsvoorbereiding kon de politiek vervolgens aan de slag.

Door het voortijdig aftreden van het kabinet Balkenende bleef politieke besluitvorming echter achterwege. Wel publiceerde de demissionaire minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), de heer Donner, bij brief van 7 april 2010 nog een kabinetsstandpunt over de voornoemde rapporten en naar aanleiding van de FTK-evaluatie. Ook de bij de Tweede Kamer ahangig gemaakte wetsvoorstellen tot wijziging van de AOW werden niet in behandeling genomen. Het enige politieke feit van betekenis

was het besluit van de minister om de mogelijke opschorting tot 1 april 2012 van kortingen op pensioenaanspraken en ingegane pensioenen in te trekken. Het besluit leidde, mede vanwege de gebrekkige communicatie, tot veel maatschappelijke onrust.

Sociale partners in de Stichting van de Arbeid (STAR) gingen evenwel door met de discussie over het pensioenstelsel. Dit mondde uit in het Pensioenakkoord van 4 juni 2010. Het toekomstige kabinet werd uitgenodigd dit akkoord, waarin de aanvullende pensioenen en AOW integraal worden behandeld en dat dus ook voorstellen tot wijziging van de AOW bevat, in zijn geheel over te nemen. Sociale partners stelden in het akkoord voor om naast het op de huidige Pensioenwet gebaseerde nominale kader een zogenaamd reëel kader te ontwikkelen, waarbinnen de pensioentoezegging afhankelijk wordt gemaakt van de stijging van de levensverwachting en de ontwikkelingen op de financiële markten.

Het POB volgt de ontwikkelingen ten aanzien van het Pensioenakkoord gedurende 2011 nauwgezet.

Na een lange formatieperiode werd met het sluiten van een regeer- en gedoogakkoord op 30 september 2010 een minderheidskabinet gevormd, bestaande uit de VVD en het CDA, met gedoogsteun van de PVV. Het onderhavige boekjaar werd afgesloten met een brief van de nieuwe minister van SZW, de heer Kamp, aan de Tweede Kamer waarin de bewindsman zijn plannen en prioriteiten voor 2011 uiteenzette. Centraal in dat jaar zullen, zoals te verwachten viel, de toekomstbestendigheid van het pensioenstelsel en de herziening van het FTK staan. Voorts staat de herziening van de pension fund governance en medezeggenschap hoog op de politieke agenda. Het nieuwe kabinet streeft naar een breed akkoord met sociale partners, waarvan de pensioenen onderdeel zullen zijn.

Rekenrentesystematiek ligt in het kader van het herstel onder vuur

In 2010 bereikte de rentestand het laagste niveau in decennia. Naar het einde van het jaar was weer een stijging van de rente waar te nemen. Een weerkerend onderwerp in het boekjaar was de dreiging van kortingen, mede veroorzaakt door de lage rentestand. De roep om een andere rekenrentesystematiek werd steeds groter. Van diverse zijden werd voorgesteld om de huidige, door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur die is gebaseerd op de zero-coupon-swapcurve, te vervangen. Diverse alternatieven werden aangedragen, zoals de ECB-AAA-curve en de curve voor Nederlandse staatsobligaties. Gezien de aard van pensioenfondsacht DNB de huidige swapcurve echter nog steeds het meest passend. Het onderhavige onderwerp zal ongetwijfeld ten volle terugkeren in het kader van de herziening van het pensioenstelsel.

Nieuwe inzichten in sterfte

Op 30 augustus 2010 publiceerde het Actuariële Genootschap (AG) de Prognosetafel 2010-2060, waarnaar de pensioensector lang had uitgezien. Daaraan ging een periode vooraf van verwarring over de vraag of de actuariële grondslagen, in afwachting van de AG-tafel, al eerder moesten worden aangepast. DNB verwacht namelijk van pensioenfondsacht dat zij steeds rekening houden met de meest recente inzichten op het gebied van sterfte. Dit leidde ertoe dat de pensioensector op basis van de laatste onderzoeksgegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een extra stijging van de levensverwachting moesten meenemen in de waardering van hun pensioenverplichtingen ultimo 2009. Deze herwaardering en –zoals gezegd– die van het AG kwamen voor de vele pensioenfondsacht die in een herstelsituatie verkeerden, bepaald niet op een gunstig moment.

Pension fund governance en medezeggenschap

De inrichting van het ideale bestuursmodel voor pensioenfondsacht bleef ook in dit boekjaar de gemoederen bezig houden. Zoals gezegd, zullen deze onderwerpen in het volgende verslagjaar veel aandacht krijgen. Een belangrijk feit was namelijk dat de Tweede Kamer akkoord ging met een initiatiefwetsvoorstel van Koser Kaya (D66) en Blok (VVD). Het voorstel regelt onder meer een verplichte bestuursdeelname van pensioengerechtigden.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer heeft de demissionaire minister Donner bij brief van 27 september 2010 geprobeerd de senatoren te overtuigen van de wenselijkheid om de wijzigingsvoorstellen op te schorten tot meer bekend zal zijn over de bredere aanpak van de stelselherziening en governance, zoals die door het nieuwe kabinet wordt voorbereid. Hij bepleitte een integrale aanpak van de deskundigheid, het interne toezicht en de verantwoording, waarbij naar zijn mening niet per se één governance model voor alle pensioenfondsacht voor de hand ligt.

Naast de bovenstaande ontwikkeling werd in het boekjaar gewerkt aan een convenant, getiteld 'Bevordering Diversiteit Pensioenfondsen' – het convenant is inmiddels tot stand gekomen. Het doel van dit convenant is te bereiken dat de fondsorganen een redelijke afspiegeling vormen van de populatie van het pensioenfonds naar leeftijd, geslacht en migrantenachtergrond. Het is de bedoeling dat de afspraken te zijner tijd worden opgenomen in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Aan het einde van het boekjaar hebben DNB en AFM de 'Beleidsregel deskundigheid' vastgesteld. In deze beleidsregel wordt meer invulling gegeven aan de vereisten ten aanzien van de deskundigheid. Deskundigheid bestaat volgens de toezichthouders uit kennis, vaardigheden en professioneel gedrag, hetgeen onder meer blijkt uit de opleiding, werkervaring en competenties van de fondsbestuurders, alsmede de toepassing daarvan in de praktijk. De toetsing van de deskundigheid zal onderdeel moeten zijn van de jaarlijkse zelfevaluatie.

Uitvoeringssector verrijkt met twee nieuwe vormen

In het boekjaar werd de uitvoeringssector van pensioenfondsen en verzekeraars uitgebreid met twee nieuwe uitvoeringsvormen, de multi-opf en premiepensioeninstelling (PPI).

De multi-opf maakt de samenwerking mogelijk tussen ondernemingspensioenfondsen die geen onderlinge verwantschap hebben of tot een concernverband horen. De samenwerking is bedoeld om vooral de uitvoering van de pensioenregelingen van kleinere pensioenfondsen efficiënter en dus goedkoper te maken. Zonder deze samenwerking zouden deze fondsen min of meer worden gedwongen tot liquidatie en overdracht van de pensioenverplichtingen aan een verzekeraar.

De PPI is het Nederlandse antwoord op de grensoverschrijdende dienstverlening binnen de Europese Unie op het aanvullende pensioenterrein en concurrentie van buitenlandse pensioenuitvoeringsorganisaties. De PPI is zo opgezet dat hij niet alleen buitenlandse pensioenregelingen kan uitvoeren, maar ook voor louter binnenlands gebruik ingezet kan worden. Hiermee kan worden voorkomen dat Nederlandse pensioenfondsen de uitvoering overdragen aan een buitenlandse instelling. De PPI kan overigens alleen beschikbare premieregelingen uitvoeren. De uitbreiding naar loongerelateerde pensioenregelingen is nog onderwerp van nadere studie door het kabinet, waarbij het succes van de multi-opf zeker een rol zal spelen.

De bovenstaande ontwikkelingen tonen aan dat de pensioensector in de komende jaren tegelijk voor uitdagingen staat met betrekking tot de inhoud van de pensioencontracten als voor keuzes ten aanzien van veranderingen wat betreft de governance, die nota bene samenvallen met uitbreiding van de uitvoeringsmogelijkheden.

Hieronder volgen nog enkele andere ontwikkelingen die zich in het onderhavige verslagjaar hebben voorgedaan en de informatieverstrekking gemeen hebben.

Pensioenregister moet pensioenbewustzijn vergroten

In het kader van de parlementaire behandeling van de Pensioenwet is bij amendement het Pensioenregister geïntroduceerd dat met ingang van 1 januari 2011 zou moeten worden gerealiseerd. Het Pensioenregister moet rechthebbenden een volledig overzicht geven van hun pensioenrechten en te bereiken pensioen, inclusief de AOW.

In het onderhavige boekjaar is de Stichting Pensioenregister erin geslaagd, in samenwerking met enkele pensioenuitvoeringsorganisaties, de noodzakelijke voorbereidingen te voltooien. Doordat AZL in een vroeg stadium hierbij betrokken is geweest, konden de pensioenfondsen die hun pensioenadministratie aan AZL hebben uitbesteed, tijdig op het register worden aangesloten. De gegevens in het register zijn gebaseerd op de informatie in de UPO's ultimo 2009.

Steeds meer aandacht gevraagd voor informatieverstrekking en communicatie

Het boekjaar heeft uitgewezen dat van pensioenuitvoerders steeds meer aandacht wordt gevraagd voor de informatieverstrekking aan en communicatie met de betrokken doelgroepen. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) ontpopt zich als een actieve toezichthouder die op basis van onderzoeken beleid op deze uitvoeringsaspecten ontwikkelt. Zo heeft de AFM geconstateerd dat de zorgplicht bij

premieovereenkomsten niet overeenkomstig de wettelijke verplichtingen wordt nageleefd en zijn de UPO's onvoldoende duidelijk en begrijpelijk. Ook aan de startbrief valt volgens de AFM het nodige te verbeteren.

In dit boekjaar verscheen in dit verband tenslotte het STAR-advies 'Baanmobiliteit en risicodekking partnerpensioen' dat als voornaamste drijfveer heeft dat het pensioenbewustzijn wordt vergroot.

Risicoparagraaf

Inleiding

Het POB wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het POB is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beheersing van de risico's

In 2010 is aandacht gegeven aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing van risico's. Voor wat betreft de financiële risico's kan worden opgemerkt dat het bestuur periodiek wordt voorzien van managementinformatie met betrekking tot de status van de beleggingen. De administratie beschikt over een on-line internetverbinding met de custodian Kasbank. Door middel van periodieke rapportages is er continu inzicht in de handelingen, risico's in bijvoorbeeld landen en valuta's, en status van de beleggingen.

Minimaal eens per kwartaal wordt direct verantwoording afgelegd aan het bestuur en de beleggingscommissie door de fiduciair vermogensbeheerder over het gevoerde beleggingsbeleid door middel van een presentatie.

Sturingsmiddelen

Het bestuur streeft naar een zodanige invulling van zijn beleid dat jaarlijks wordt voldaan aan de eisen ten aanzien van de financiële positie. Om dit te bewerkstelligen beschikt het bestuur over de volgende sturingsmiddelen:

- de hoogte van de toekomstige premiebatens;
- de hoogte van de toekomstige toeslagverlening;
- het beleggingsbeleid.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige, als de toekomstige financiële positie van het fonds een rol.

Financiële risico's

Matchingsrisico

Het matchingrisico is het risico dat de beleggingen en de pensioenverplichtingen niet op elkaar zijn afgestemd. Dit omvat onder meer verschillen in looptijd en rentegevoeligheid (renterisico), valutarisico, liquiditeitsrisico en de gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil (inflatie).

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1).
- Zakelijke waarden risico (S2).
- Valuta risico (S3).
- Grondstoffenrisico (S4).
- Kredietrisico (S5).
- Verzekeringstechnisch risico (S6).

Renterisico (S1)

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker toenemen in waarde dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen. De impact van de renteschok op de vastrentende waarden en technische voorziening voor risico fonds is gedeeltelijk berekend met behulp van de kasstroommethodiek en gedeeltelijk met behulp van de durationmethodiek. Hierbij is ook rekening gehouden met het inflatierisico.

Het fonds kent een feitelijke renteafdekking ten behoeve van de vaststelling van het renterisico van 79,6%. Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische verdeling wordt een strategische renteafdekking voor de vaststelling van het renterisico van 77,3% gehanteerd.

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen risico. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor zakelijke waarden voorgeschreven.

De bepaling van de omvang van het zakelijkewaardenrisico vindt plaats op basis van een scenario waarin de waarde van de beleggingen in zakelijke waarden daalt. Hierbij worden verschillende risicocategorieën erkend. In het standaardmodel wordt uitgegaan van vier risicocategorieën; ieder van deze klassen kent een andere veronderstelde schok. Het totale zakelijkewaardenrisico wordt berekend conform voorschrift, waarbij rekening wordt gehouden met een onderliggende samenhang tussen de verschillende zakelijkewaardencategorieën van 75%.

Binnen de zakelijkewaardenportefeuille is er sprake van risico van actief beheer. Het risico van actief beheer komt in de vaststelling van het zakelijkewaardenrisico tot uitdrukking in een hogere buffer dan door DNB in het standaardmodel is voorgeschreven. Voor aandelen ontwikkelde markten bedraagt de gehanteerde buffer 26,7%, voor opkomende markten 36,7% en voor hedge funds 39,3%.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta (zijnde niet euro-beleggingen) verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen ten opzichte van de euro. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor het fonds, omdat de verplichtingen doorgaans in euro's luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven. Het grondstoffenrisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%.

Kredietrisico (S5)

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen.

Het fonds loopt het risico dat de gemiddelde creditspread wijzigt en daarmee de waarde van beleggingen. Het kredietrisico wordt bepaald aan de hand van een scenario. Dit scenario is een stijging van de gemiddelde creditspread met 40%. De mate waarin het fonds gevoelig is voor de schok in de creditspread hangt af van de looptijdkenmerken van de kasstromen in de rentegevoelige portefeuille.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnisch risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de technische voorziening voor risico fonds.

Het verzekeringstechnische risico zoals dit in het standaardmodel is opgenomen onderkent de volgende drie risico's: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend (TSO) en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde (NSA). De omvang van het verzekeringstechnische risico is afhankelijk van het aantal deelnemers (hoe groter het aantal deelnemers, hoe lager de factor), de gemiddelde leeftijd ¹⁾ van de deelnemers (hoe jonger het fonds, hoe hoger de factor) en het karakter van de gehanteerde regeling (is bijvoorbeeld het nabestaandenpensioen op spaar- of op risicobasis toegekend).

Liquiditeitsrisico (S7)

Het fonds loopt het risico dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen.

Op jaarbasis zijn de ontvangen (premie)bijdragen ruim voldoende ter dekking van de te verrichten pensioenuitkeringen. Gedurende het jaar vindt frequente afstemming plaats.

Ten behoeve van risicomangement dient het fonds rekening te houden met liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. Het in dit kader tussentijds uitwisselen van onderpand voor overlays is een integraal onderdeel van het balansmanagement zoals dat door het vermogensbeheer wordt uitgevoerd. De benodigde liquiditeiten voor de afwikkeling van de risicoafdekking komen normaliter uit de beleggingsportefeuille.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het vereist eigen vermogen voor het liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0%.

Concentratierisico (S8)

Wanneer een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt, loopt het fonds concentratierisico. Ten behoeve van hun risicomangement dient het fonds rekening te houden met concentratierisico, hetgeen kan resulteren in het aanhouden van een

1) De gemiddelde leeftijd wordt gewogen naar de technische voorziening.

reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor het concentratierisico gelijkgesteld aan 0%.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van het risicomanagement dient het fonds rekening te houden met operationeel risico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures. POB maakte in het verslagjaar geen gebruik van derivaten om prijrisico's af te dekken.

Beleggingsrisico's alternatieve beleggingen

Alternatieve beleggingen zijn net als beleggingen in de traditionele categorieën (waaronder aandelen) onderhevig aan risico's. Risico's worden veroorzaakt doordat beleggers zekere bedragen (hun initiële investeringen) opgeven in ruil voor onzekere inkomsten in de toekomst. Alternatieve beleggingen zijn daarnaast onder te verdelen in diverse categorieën, waarvan de risicoprofielen onderling aanzienlijk kunnen variëren en dus ook de beleggingsrisico's.

Niet financiële risico's

Operationele risico's (waaronder interne beheersing, IT en integriteitsrisico en actief beheer) (S9)

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL. Deze partij heeft een SAS 70-rapport (type II). Het overleggen van het SAS 70-rapport komt tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Uitbesteding en de risico's die hiermee samenhangen

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d. Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de Pensioenwet bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden ten minste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat men als bestuurder in persoon kan worden aangesproken. Een derde risico betreft het in onvoldoende mate vorm geven aan consistent beleid. Dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een vierde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vijfde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd.

Om de bovengenoemde risico's te mitigeren zijn de volgende beheersingsmaatregelen ingevoerd:

1. Het POB toetst, bijgestaan door externe adviseurs, de gevolgen van wetwijzigingen voor de fondsdocumenten en wijzigt deze indien nodig.
2. Het POB heeft geen bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Het POB zal, ervan uitgaand dat er sprake is van te goeder trouw handelen, eventuele schade van het bestuurslid vergoeden.
3. Het POB ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
4. Het POB werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte momenten van communicatie. Naast deze vereisten heeft het fonds eigen communicatiedoelstellingen. Door het planmatig uitvoeren wordt bewerkstelligd dat het fonds aan de eisen van de wet en consistentie van uitingen voldoet.
5. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het POB activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

De opsomming van de hierboven genoemde risico's is niet limitatief. De juiste afdekking van deze genoemde risico's geeft wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het POB.

Jaarlijks vinden er controles plaats door de waarmerkend actuaire en accountant op de uitvoering door het POB. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd.

In het algemeen draagt het bestuur er zorg voor dat het voldoende kennis en kunde bezit om zijn verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2009	9.430	9.017	3.956	22.403
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	959			959
Ontslag met premievrije aanspraak	-874	598		-276
Waarde-overdracht		-96		-96
Ingang pensioen	-192	-279	373	-98
Overlijden	-20	-17	-61	-98
Afkoop			-73	-73
Andere oorzaken	-11	-86	-23	-120
Mutaties per saldo	-138	120	216	198
Stand per 31 december 2010	9.292	9.137	4.172	22.601

Specificatie pensioengerechtigden

	2010	2009
Ouderdomspensioen	3.696	3.507
Nabestaandenpensioen	438	412
Wezenpensioen	38	37
Totaal	4.172	3.956

Beleggingen

Algemene ontwikkelingen

Ondanks de positieve rendementen op de verschillende belegging categorieën werden pensioenfondsden gedurende 2010 wederom geconfronteerd met teruglopende dekkingsgraden. Naast met name de effecten van de toegenomen levensverwachting heeft ook de gestaag dalende rente de financiële posities van pensioenfondsden onder druk gezet.

De druk op de financiële positie van het fonds heeft de focus op de kwaliteit van de besluitvorming met betrekking tot het vermogensbeheer en het risico management doen toenemen. Hoewel aan het eind enige verlichting is ontstaan door oplopende rentestanden zal de hierover ingezette discussie gevolgen hebben voor de manier waarop pensioenfondsden, regelgever en toezichthouder aankijken tegen het vermogensbeheer. De inzichten opgedaan gedurende de huidige crisis zullen op termijn leiden tot scherpere eisen met betrekking tot de inrichting en uitvoering van het vermogensbeheer en hogere eisen stellen aan de kwaliteit van de besluitvorming op bestuurlijk niveau en de kwaliteit van het intern toezicht.

Economisch zette het wereldwijde economische herstel zich in 2010 door. Ondanks positieve koersontwikkelingen hadden de financiële markten gedurende 2010 te maken met bovengemiddelde beleggingsrisico's. De belangrijkste bronnen van risico waren de spanningen op de Europese markt van staatsleningen, angst voor een nieuwe recessie ('dubbele dip') in de VS en te hoge inflatie in China. Wat China betreft, was er vrees voor te sterke monetaire verkrapping in deze groeimotor van de wereldeconomie.

De nervositeit onder beleggers was nergens beter zichtbaar dan op de, sterk bewegende, valutamarkten. Over 2010 daalde de euro 6,5% tegenover de Amerikaanse dollar en zelfs 23% tegenover de Japanse yen.

De zwakte van de euro was vooral te wijten aan de crisis op de Europese markt van staatsleningen, door de situatie van landen als Griekenland, Ierland en Portugal. In november was Ierland het eerste land dat van het, in mei gecreëerde, Europese vangnet gebruik maakte. Hoewel dit vangnet in eerste instantie de situatie rondom de perifere landen verbeterde heeft dit niet kunnen voorkomen dat de rente van Nederland en Duitsland als gevolg van hun safe haven status tot ver in het derde kwartaal verder wegzakte (met ernstige gevolgen voor de Nederlandse pensioenfondsden). Gelukkig steeg de rente weer gestaag in het vierde kwartaal.

De invloed van het valuta-effect zagen wij sterk terug in de prestaties van de aandelenbeurzen. Uitgedrukt in euro's stegen wereldwijde aandelen 21%, waarvan het vierde kwartaal de helft voor zijn rekening nam. In euro's stegen Amerikaanse aandelen 23% (in dollars: +15%) en aandelen van opkomende markten 27% (in dollars: +19%). De stijging van Japanse aandelen (+24%) was te danken aan het valuta-effect (in yen: +0,7%). Europese aandelen stegen 12%.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Strategisch beleggingsbeleid 2010

Uitgangspunt voor het beleggingsbeleid is het door het fonds gehanteerde strategische beleidskader, waarin het premie-, indexatie en beleggingsbeleid in onderlinge samenhang worden afgestemd. Gegeven enerzijds de stand van de dekkingsgraad en anderzijds de beleidskeuzes die het fonds maakt inzake het premie- en indexatiebeleid, maakt het bestuur, een voortdurende afweging inzake het te voeren beleggingsbeleid. Minimaal één maal per jaar (maar indien nodig ook vaker) vertaalt het bestuur de uitkomsten van deze afweging in een set strategische normwegingen en bijbehorende bandbreedtes.

Voor 2010 zijn de volgende normwegingen vastgesteld:

	Normweging
vastrentende waarden	36,0%
aandelen	36,0%
onroerend goed	16,0%
grondstoffen	5,0%
hedge funds	5,0%
private equity	2,0%
liquiditeiten	0,0%

Ter beheersing van de risico's van marktbewegingen worden structureel een aantal risico's afgedekt:

- Het valutarisico op dollar, pond, yen en Zwitserse franc van de beleggingen in zakelijke waarden (aandelen, onroerend goed en grondstoffen). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van valutatermijn contracten.
- Het renterisico over 50% van de verplichtingen met behulp van renteswaps. Vanaf 1 augustus 2010 is de beheersing van het renterisico verder verfijnd. Vanaf die datum zijn de renteswaps opgenomen in een zogenaamde matching portefeuille, gericht op het beheersen van het renterisico van de verplichtingen van het fonds. Deze matching portefeuille bestaat uit AAA staatsleningen, bedrijfsobligaties van tenminste een BBB kredietrating en renteswaps. Met deze portefeuille wordt ongeveer 60% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt. In combinatie met alle andere rentegevoelige onderdelen, inclusief inflatiegerelateerde obligaties, is ongeveer 77% van het renterisico afgedekt (zie ook pagina 24).

Daarnaast worden opties gebruikt ter bescherming van de dekkingsgraad tegen de neerwaartse risico's van extreme marktsituaties:

- Aandelenopties: uitgangspunt was een afdekking van 75% zakelijke waarden. Als gevolg van een waardestijging is in 2010 ongeveer 55% van de aandelenportefeuille afgedekt tegen de negatieve gevolgen van een sterke koersdaling op de aandelenmarkt door middel van put opties.
- Rente opties uitgangspunt: de resterende 40% van het renterisico van de verplichtingen die niet afgedekt wordt door middel van de matching portefeuille, wordt met behulp van rente opties (swaptions) afgedekt. In geval van een forse daling van de lange rentes bieden deze swaptions compensatie voor de stijging van de verplichtingen.

Operationeel beleggingsbeleid

Implementatie van de normportefeuille

De normportefeuille voor 2010 is niet in één stap geïmplementeerd. De belangrijkste reden hiervoor was dat de markten voor niet-beursgenoteerd onroerend goed en hedge funds nog onvoldoende liquiditeit boden om op acceptabele prijsniveaus deze beleggingen te verkopen. Om te voorkomen dat een te hoog percentage van de portefeuille belegd zou zijn in minder liquide beleggingen, is de aankoop van minder liquide beleggingen in het kader van de normportefeuille voor 2010 eveneens uitgesteld. De beleggingscategorieën waarin voldoende liquiditeit was zijn gebruikt om de portefeuille zo veel mogelijk in de richting van de nieuwe normgewichten te brengen. Hierbij werd nadrukkelijk rekening gehouden met het risico van de beleggingsmix. Ter voorkoming van ongewenste risico's werd bij de aanpassing van de beleggingsmix regelmatig het risico ten opzichte van de verplichtingen bepaald. Het risico van de portefeuille in de overgangsfase mocht niet groter zijn dan het risico van de uiteindelijke normportefeuille.

De marktomstandigheden voor minder liquide beleggingen verbeterden onvoldoende in de loop van 2010 waardoor de portefeuille per ultimo 2010 niet volledig in overeenstemming was met de normportefeuille. De verdeling van de beleggingen ultimo 2010 was als volgt:

Weging

vastrentende waarden	37,6%
aandelen	39,2%
onroerend goed	15,4%
grondstoffen	5,4%
hedge funds	1,9%
private equity	0,0%
liquiditeiten	0,7%

Vastrentende waarden

Het totale rendement van de vastrentende portefeuille kwam in 2010 uit op 7,3%. De samenstelling van de vastrentende beleggingen is gewijzigd in 2010. Enerzijds is dit het gevolg van de overgang per 1 augustus naar een matching portefeuille, waarmee een groot gedeelte van het renterisico van de verplichtingen wordt afgedekt. Anderzijds is een grotere spreiding binnen de beleggingen aangebracht. In dat kader zijn nieuwe beleggingen aangekocht in Inflatie gerelateerde obligaties (Inflation linked bonds), Staatsobligaties van opkomende landen (Emerging market debt) en Hoogrenderende obligaties (High yield).

Staatsleningen behaalden over 2010 een rendement van 6,0%. Ten opzichte van de benchmark was dat een forse outperformance; deze steeg over dezelfde periode met 2,8%. De voornaamste reden voor het bovengemiddelde rendement was de nadruk op staatsleningen uit de sterke eurolanden. De onrust over de schuldenpositie van een aantal Europese landen ging daardoor grotendeels aan de beleggingen van het POB voorbij.

De beleggingen in bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit en inflatie gerelateerde obligaties presteerden vrijwel in lijn met het marktgemiddelde. Bovengemiddelde rendementen werden behaald binnen de categorieën hoogrenderende obligaties en staatsleningen van opkomende markten.

Aandelen

De aandelenportefeuille van het pensioenfonds liet in 2010 een rendement zien van 21,0%, terwijl de benchmark een rendement behaalde van 20,6%.

Begin 2010 werd de geografische verdeling van de aandelenbeleggingen meer in lijn gebracht met die van de wereldindex. In het derde kwartaal van 2010 werd binnen de Europese aandelenportefeuille de subcategorie Kleine ondernemingen (small caps) toegevoegd. Eind 2010 zag de regionale verdeling van de aandelenportefeuille er als volgt uit:

	Werkelijk	Norm
Europa	34,2%	34,2%
Noord Amerika	40,6%	42,1%
Japan	8,1%	8,4%
Emerging Markets	12,2%	10,5%
Pacific ex Japan	4,9%	4,7%

De outperformance van de aandelenportefeuille is volledig terug te voeren op positieve selectieresultaten. Met name de aandelenmanagers in Europa presteerden goed. De rendementen in de andere regio's waren min of meer in lijn met het marktgemiddelde.

Onroerend goed

De onroerend goedportefeuille behaalde een rendement van 6,5%.

Evenals in 2009 presteerden de beursgenoteerde beleggingen beter dan de niet-beursgenoteerde beleggingen. Het rendement op de beursgenoteerde vastgoedportefeuille van het pensioenfonds bedroeg 18,0%. In de loop van 2010 zijn de individuele beursgenoteerde vastgoed beleggingen van het pensioenfonds verkocht. In de plaats daarvan zijn belangen genomen in breed gespreide beleggingsfondsen die beleggen in beursgenoteerd vastgoed (zowel actief als passief). Het rendement van de niet-beursgenoteerde vastgoedportefeuille van het pensioenfonds bedroeg 4,0%.

Commodities (grondstoffen e.d.)

De beleggingen in grondstoffen worden ingevuld via participatie in een indexfonds. Het fonds waarin tot in 2010 belegd werd voldeed de afgelopen jaren niet aan de verwachtingen waardoor in de loop van 2010 is overgestapt naar een ander fonds. Het rendement van het nieuwe fonds bedroeg in 2010 19,8%, terwijl de benchmark een rendement liet aantekenen van 16,6%.

Hedgefunds

De drie funds of hedge funds waarin het fonds belegt behaalden in 2010 gezamenlijk een rendement van -2,1%. Vergeleken met de zelfgekozen benchmark (Euribor rente met een risico opslag van 3%) was over 2010 sprake van een achterblijvend rendement op de beleggingen in funds of hedge funds. Twee van deze drie fondsen zijn in liquidatie, waardoor de rendementen een minder voorspelbaar karakter tonen.

Risico overlay

Het pensioenfonds dekt de strategische valutaposities in Amerikaanse Dollars, Britse Ponden, Japanse Yen en Zwitserse Francs strategisch voor 100% af. Als gevolg van de verzwakking van de euro ten opzichte van deze valuta's resulteerde dit beleid in 2010 tot een negatieve bijdrage aan het rendement van het pensioenfonds van 3,4%-punt.

Het strategisch renterisicobeleid bestaat uit twee elementen:

1. 60% afdekking van de rentegevoeligheid van de voorziening pensioenverplichtingen door middel van een matching portefeuille waarin AAA staatsleningen, bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit en renteswaps zijn opgenomen.
2. Het renterisico van de overige 40% van de voorziening pensioenverplichting wordt afgedekt met swaptions, zodanig dat de invloed van extreme renteveranderingen op de dekkingsgraad wordt afgedekt.

Als gevolg van de daling van de marktrente leverde het strategische renterisicobeleid in 2010 een positieve bijdrage aan het rendement van het pensioenfonds. Zowel de swaps als de swaptions stegen fors in waarde. De bijdrage van de swaps aan het rendement van het pensioenfonds was 3,2%-punt. Swaptions droegen 0,7%-punt bij aan het rendement over 2010.

In de loop van 2009 is besloten via een optieconstructie de dekkingsgraad van het fonds gedeeltelijk te beschermen tegen de negatieve gevolgen van een forse daling van de aandelenmarkten. Deze daling heeft zich in 2010 niet voorgedaan, waardoor de optieconstructie een deel van haar waarde heeft verloren. De risico overlay voor aandelen droeg daardoor in 2010 negatief bij aan het resultaat (-0,3%-punt).

Per saldo droegen de verschillende afdekkingsstrategieën (valuta-, rente- en aandelenrisico) in beperkte mate positief bij aan het rendement van het pensioenfonds. De gecombineerde bijdrage aan het resultaat van deze afdekkingsstrategieën was 0,2%-punt.

Samengevat: resultaat belegd vermogen

Over 2010 bedroeg het rendement van de beleggingen van het pensioenfonds, exclusief afdekkingsstrategieën, 13,0%.

De verschillende afdekkingsstrategieën droegen in totaal 0,2%-punt bij aan het resultaat. Inclusief afdekkingsstrategieën leverde de beleggingsportefeuille in 2010 een rendement op van 13,2%, terwijl de benchmark 11,1% rendeerde.

Maatschappelijk verantwoord beleggen; uitsluitingsbeleid

Gelet op de plaats die het POB binnen de maatschappij inneemt, wordt bij het vaststellen en het uitvoeren van het beleggingsbeleid niet alleen rekening gehouden met financiële en risicoaspecten, maar ook met aspecten die van belang zijn voor een duurzame en sociale ontwikkeling van de maatschappij. Bij die aspecten komen onder meer ethische kwesties en milieuaangelegenheden aan de orde. Het bestuur betreft informatie over duurzame economische groei –vaak van niet-financiële aard– bij zijn analyses van de kwaliteit van ondernemingen waarin wordt belegd en brengt het belang daarvan tevens onder de aandacht van haar dienstverleners zoals externe vermogensbeheerders.

Mede in dit kader heeft het POB belangen in enkele beleggingsfondsen waarin een actief uitsluitingsbeleid wordt gevoerd op grond van uitgangspunten voor verantwoord beleggen. De gehanteerde uitsluitingcriteria in deze fondsen zijn kernrechten van de mens, ernstige vormen van kinderarbeid, dwangarbeid, zware milieuvervuiling en controversiële wapens.

Maatschappelijk verantwoord beleggen; corporate governance

Sinds het voorjaar van 2005 geeft Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken invulling aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in de “Code Tabaksblatt”.

Uitgangspunt van de Code Tabaksblatt is dat het Bestuur en de Raad van Commissarissen van ondernemingen verantwoording moeten afleggen over het, door het Bestuur gevoerde beleid en het door de Raad van Commissarissen uitgeoefende toezicht hierop. Aandeelhouders (zoals pensioenfondsen) kunnen daar vervolgens via hun stemrecht invloed op uitoefenen.

Het pensioenfonds heeft sinds 2005 invulling gegeven aan de Code Tabaksblatt door, geheel in overeenstemming met de richtlijnen zoals die destijds door de SCGOP zijn uitgevaardigd, stemrecht uit te oefenen op aandeelhoudersvergaderingen van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen.

Voor het uitoefenen van het stemrecht maakte het pensioenfonds tot en met het tweede kwartaal van 2008 gebruik van de diensten van Deminor/ISS. Met ingang van het derde kwartaal van 2008 heeft het pensioenfonds alle discretionair beheerde Nederlandse aandelen ondergebracht in het AZL Equity Fund Europe (thans ING MtM Europa fonds). Daarmee is de juridische basis voor het uitoefenen van stemrecht namens het pensioenfonds komen te vervallen en oefent het pensioenfonds geen stemrecht meer uit op aandeelhoudersvergaderingen.

Het grootste gedeelte van de beleggingen van POB is ondergebracht in beleggingsfondsen. Het bestuur van POB heeft zijn fiduciair vermogensbeheerder (ICS) verzocht een beleid te formuleren voor stemgedrag bij beleggingsfondsen. ICS heeft toegezegd dit beleid in de eerste helft van 2011 ter goedkeuring voor te leggen aan het bestuur van POB.

Tabel performancecijfers 2006-2010

	2010	2009	2008	2007	2006
	%	%	%	%	%
Vastrentende waarden	7,3	7,7	5,5	1,2	-0,2
Zakelijke waarden					
aandelen en opties	21,0	31,2	-40,8	1,8	14,4
onroerend goed (incl. vastgoedmaatschappijen)	6,5	-1,6	-6,2	8,4	19,0
commodities	19,8	14,0	-50,2	19,6	
hedge funds	-2,1	5,7	-19,4	3,7	
Totaalrendement (exclusief overlay)	13,0	15,9	-23,5	3,5	
Bijdrage valutatermijncontracten	-3,4	0,2	-1,7	3,4	
Bijdrage renteoverlay	3,9	-1,5	5,7	-2,3	
Bijdrage aandelenoverlay	-0,3	-1,3	0	0	0
Totaalrendement	13,2	13,1	-19,6	4,6	8,2
Z-score	1,2	0,3	-1,6	1,4	0,5

Benchmarks

De door het pensioenfonds gehanteerde benchmarks luiden als volgt (per 31 december 2010):

Matching portefeuille:

De strategische rentehedgecoëfficiënt (60%) maal het rendement van de Voorziening Pensioen Verplichtingen.

Vastrentende waarden:

Staatsleningen: Citigroup EGBI AAA index.

Bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit: Barclays Capital Euro Corporate Index.

Overige vastrentende waarden: Compositie op basis van 27,3% Barclays Capital Eurozone CPI Bond index, 54,4% JP Morgan Emerging Market Bond index, 27,3% Merrill Lynch High Yield Index.

Aandelen:

Compositie op basis van de normverdeling (Europa 26,3%, Verenigde Staten 42,2%, Japan 8,4%, Pacific ex Japan 4,7%, Europese Small caps 7,9% en Emerging markets 10,5%) met Morgan Stanley Capital International indices als benchmark voor alle regio's.

Vastgoedmaatschappijen:

Compositie met een samenstelling van beursgenoteerde fondsen en niet-beursgenoteerde fondsen. Voor de beursgenoteerde fondsen geldt als benchmark de GPR 250 Global index en voor de niet-beursgenoteerde fondsen geldt als benchmark de ROZ/IPD Dutch Property index.

Commodities:

Goldman Sachs Commodity index total return.

Hedge funds:

3-maands Euribor + 3%-punt.

Totaal:

Compositie op basis van de norm verdeling van het vermogen en de bijbehorende benchmark per beleggingscategorie.

Relevante ontwikkelingen 2011

Fondsmonitoring

Het POB heeft in maart 2011 de externe monitoring van de beleggingen uitbesteed aan KAS BANK.

KAS BANK zal in dit kader de volgende diensten voor het POB gaan verrichten:

- Beleggingsadministratie.
- Performance meting.
- Ex-ante risicoanalyse.
- IRM monitoring.

ABTN

Het bestuur heeft in april 2011 de geactualiseerde ABTN vastgesteld met een positief advies van de deelnemersraad en ingediend bij DNB.

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- De organisatiestructuur en het interne beheersingsstelsel van het POB zijn geactualiseerd.
- De toeslagverlening AEGON-polissen is apart beschreven.
- De voorziening pensioenverplichtingen is gewijzigd in technische voorziening.
- Het hoofdstuk beleggingsbeleid is aangepast aan het huidige beleggingsbeleid evenals de risicometing en -beheersing.
- De sturingsmiddelen zijn aangepast aan het huidige beleid.
- Er zijn tekstuele opmerkingen verwerkt en enkele onderdelen aangepast aan de huidige wet- en regelgeving.

Toeslagenlabel

Het bestuur heeft besloten het toeslagenlabel, dat niet langer verplicht is, vanaf juli 2011 niet meer te hanteren. Dit zal dus o.a. ook weer uit het uniform pensioenoverzicht verwijderd worden.

Beleidsregel Deskundigheid 2011

Per 1 januari 2011 is de Beleidsregel Deskundigheid 2011 van kracht geworden. In deze beleidsregel worden de eisen verduidelijkt die worden gesteld aan de deskundigheid van bestuurders (en andere beleidsbepalers) van de onder het toezicht van DNB en AFM staande instellingen en welke aspecten bij de toetsing van nieuwe bestuursleden in aanmerking worden genomen. Deze deskundigheid omvat kennis, vaardigheden en professioneel gedrag dat kan worden aangetoond door opleiding, ervaring en competenties. Het POB heeft begin 2011 geïnventariseerd welke maatregelen getroffen dienen te worden om aan de beleidsregel te kunnen voldoen en zal deze zo spoedig mogelijk implementeren.

Kosten vermogensbeheer

Het bestuur analyseert in het derde kwartaal 2011 de omvang en samenstelling van de kosten voor het vermogensbeheer. Het bestuur houdt daarbij rekening met recent verricht onderzoek door onder meer de AFM.

's-Gravenhage, 22 juni 2011

Het bestuur

Samenvatting actuarieel rapport

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening (VPV) is per 31 december 2010 als volgt vastgesteld:

	2010	2009	2008	2007
Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	524.280	398.011	412.565	309.881
Gewezen deelnemers met premievrije aanspraken	129.158	130.104	132.690	99.028
Gepensioneerden	359.982	308.487	292.438	246.183
Toevoeging i.v.m. gewijzigde sterftetrend	0	33.465	0	0
Voorziening pensioenverplichtingen	1.013.420	870.067	837.693	655.092
Aandeel herverzekeraars	-6.813	-6.511	-6.845	-6.357
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	1.006.607	863.556	830.848	648.735
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's	2.379	2.328	2.932	3.093
Voorziening overgangsregelingen	6.748	6.910	7.690	14.873
Voorziening Slotuitkering	1.019	1.010	1.067	0
Voorziening VUT	0	0	32	105
Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening	373	461	466	0
Totale voorziening eigen rekening	1.017.126	874.265	843.035	666.806

Er is, behoudens de componenten die onvoorwaardelijk verhoogd worden, een toeslag verleend per 1 januari 2011 van 0,2%.

Het resultaat van het fonds toonde over 2010 een negatief saldo van € 1.653, tegenover een positief saldo over 2009 van € 89.617.

Kostendeekkende premie

Conform de ABTN is de kostendeekkende premie over boekjaar 2010 vastgesteld rekening houdend met de actuele markttrente geldend per 1 januari van het betreffende boekjaar. De kostendeekkende premie bedraagt € 35.993. Daarnaast wordt nog een premie ontvangen ter hoogte van 2% van de salarissen voor de financiering van de overgangsregeling voor prepensioen. De feitelijk betaalde premie is hoger dan de kostendeekkende premie.

Financiële positie

De dekkingsgraad ultimo 2010 is als volgt:

	2010	2009	2008	2007
Beschikbaar vermogen	1.135.773	994.568	873.718	1.084.677
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	1.006.607	863.556	830.848	648.735
Overige technische voorzieningen	10.519	10.709	12.187	18.071
Aanwezige dekkingsgraad	111,7%	113,8%	103,6%	162,7%
Vereiste dekkingsgraad	118,2%	117,5%	123,1%	125,5%
Vereist eigen vermogen	185.019	152.825	194.881	170.187

De berekening is als volgt:

Vereist eigen vermogen

Renterisico (S1)	32.298
Zakelijke waarden risico (S2)	159.444
Valutarisico (S3)	29.981
Grondstoffenrisico (S4)	18.048
Kredietrisico (S5)	17.689
Verzekeringstechnisch risico (S6)	32.850
Totaal som van de S-en	290.310
Diversificatie	-105.291
Totaal risico (o.b.v. wortelformule)	185.019
Vereiste dekkingsgraad	118,2%

De ontwikkeling in de dekkingsgraad van ultimo 2009 tot ultimo 2010 wordt als volgt verklaard:

	Vermogen	Voorziening	Aanwezige dekkings- graad
Primo 2010	994.565	874.265	113,8%
Premie	33.811	27.336	0,3%
Uitkeringen	-29.420	-29.102	0,4%
Toeslagverlening	-25	1.721	-0,3%
Rentetermijnstructuur	0	89.304	-10,6%
Overrendement	129.261	13.164	12,8%
Overige mutaties	7.581	40.438	-4,7%
Ultimo 2010	1.135.773	1.017.126	111,7%

De dekkingsgraad van het fonds bedraagt 111,7% per ultimo 2010. Ultimo 2009 bedroeg de dekkingsgraad 113,8%.

Het behaalde overrendement had in 2010 het grootste positief effect op de dekkingsgraad (12,8%-punten). Zie ook de specificatie op pagina 34. Tegenover deze positieve ontwikkeling kwam de dekkingsgraad in 2010 echter onder druk te staan door met name de wederom gestegen levensverwachting en de daling van de rente.

Indien het fonds niet had moeten overstappen naar nieuwe grondslagen in 2009 en 2010 was de dekkingsgraad van het fonds ultimo 2010 ongeveer 120% geweest.

De dekkingsgraad ultimo 2010 van 111,7% is lager dan de vereiste dekkingsgraad van 118,2%. Het fonds verkeert daarom ultimo 2010 in een situatie van reservetekort.

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Oordeel verantwoordingsorgaan

Op grond van artikel 12 van het Reglement Verantwoordingsorgaan (VO) dient het VO een oordeel te geven over het handelen van het bestuur van het pensioenfonds in het afgelopen jaar, alsmede over de beleidskeuzes voor de toekomst. Bij de beoordeling wordt ook betrokken of er van een evenwichtige belangenbehartiging sprake is.

Het VO komt voor 2010 tot het volgende oordeel.

2010 was wederom een turbulent jaar.

- De nazorg van de financiële crisis vroeg uiteraard veel aandacht. Waar in 2009 vooral is geïnventariseerd welke mogelijkheden er lagen tot verbetering van de beleidskaders, is 2010 het jaar van uitvoeren geweest. Essentieel daarin zijn beleggingsbeleid, risicobeheersing en monitoren. In al deze onderdelen is veel energie gestoken om de totale structuur van het fonds te versterken.
- In het vroege voorjaar bracht de Visitatiecommissie (VC) rapport uit van het onderzoek dat eind 2009 werd uitgevoerd. Nadruk bij de aanbevelingen lag daarbij op de Bestuursprocedures en -processen, Check and Balances, de Aansturing van het fonds en de Risico's op langere termijn. Op al deze punten deed de VC aanbevelingen. Na intern overleg is een groot deel van de aanbevelingen inmiddels omgezet in concrete maatregelen, vooral gericht op het versterken van de slagvaardigheid van het bestuur.
- Wederom was, na een lichte verbetering in 2009, sprake van een dalende rente en bleek voor het tweede opeenvolgende jaar een extra voorziening noodzakelijk om de gestegen levensverwachting in de technische voorzieningen te verdisconteren. De effecten daarvan zijn in een herstelplanperiode van het fonds fors. Desalniettemin had het fonds eind 2010 een dekkingsgraad van 111,7%, weliswaar iets lager dan eind 2009, maar ruim boven de prognose in het herstelplan. Ook de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1% werd daarmee ruim gehaald. Er is een zodanige verbetering van de positie van het fonds, dat per 1 januari 2011 wederom een (beperkte) indexatie (0,2%) op de pensioenen kon worden toegepast. De financiële effecten op de pensioenen zijn uiteraard beperkt, maar (de mogelijkheden tot) het besluit heeft, na een lange periode van negatieve berichtgeving over pensioenfonds, een positief effect op de uitstraling van het POB.
- Op basis van de taakomschrijving van het reglement VO ziet het VO de communicatie van het pensioenfonds als een beleidsonderdeel waarbinnen het VO proactief kan opereren. In het overleg met het bestuur heeft het VO met regelmaat veel aandacht gegeven aan de communicatie-inspanningen met belanghebbenden. Het nieuwe Communicatieplan 2011-2015 bevat een visie op de communicatie die verder gaat dan de (verplichte) structurele informatieverstopping. Het POB streeft ernaar de pensioenbewustwording bij de deelnemers en werkgevers te stimuleren en de verwachtingen van de deelnemers te managen. Daarbij hoort ook informatie over belangrijke levensgebeurtenissen in relatie tot de pensioenen en de keuzemogelijkheden die de pensioenregeling biedt. Verder zal er meer nadruk komen liggen op digitale communicatiemiddelen.

In het reglement VO is met ingang van 2011 de koppeling losgelaten tussen de leden van de deelnemersraad en het VO die de deelnemers en gepensioneerden vertegenwoordigen. Hierdoor is de rol van (de leden van) het VO duidelijker en vindt geen vermenging van rollen plaats.

Met het bestuur zijn verdere afspraken gemaakt over de onderlinge verhouding. De informatieverstrekking (welke informatie en wanneer) is geregeld en voor overleg is meer ruimte in de jaarplanning opgenomen. Ook wordt ingezet op een adequate deskundigheid van de leden van het VO.

Positief oordeel

Het VO spreekt een positief oordeel uit over het functioneren van het bestuur.

- 2010 is, zeker bestuurlijk, een moeilijk jaar geweest, waarin veel zaken zijn (moesten worden) aangepakt om het fonds weer financieel gezond te krijgen. Het bestuur is daar zeer wel in geslaagd.
- De keuze voor een adequaat rendement in combinatie met verminderd risico, spreekt het VO zeer aan.
- Het VO heeft er vertrouwen in dat de aangepaste bestuurlijke procedures positief zullen bijdragen aan de besluitvorming binnen het fonds.
- De ontwikkeling van een ambitieuze visie op het communicatiebeleid, neergelegd in het Communicatieplan 2011-2015 is door het VO positief ontvangen. De uitgifte van een papieren Nieuwsbrief (in het verslagjaar twee keer verschenen) wordt gewaardeerd. Het VO zal de verdere concretisering met belangstelling volgen.

Gelet op de te verwachten, en in veel gevallen al gerealiseerde, bezuinigingen in het bibliotheekwerk en de ongetwijfeld daarmee gepaard gaande vermindering van personeelsbezettingen, zal het draagvlak van het POB fors krimpen. Het VO verzoekt daarom de geplande continuïteitsanalyse op korte termijn uit te voeren.

Het Verantwoordingsorgaan

Juni 2011

Reactie van het bestuur

Met genoegen heeft het bestuur kennis genomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan.

De bevindingen en aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan bespreekt het bestuur tijdens de jaarlijkse beleidsdag.

Het bestuur heeft de samenwerking en gedachtenwisseling met het verantwoordingsorgaan gedurende het verslagjaar gewaardeerd.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2010	2009
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Onroerende zaken	165.155	142.128
Zakelijke waarden	420.627	441.573
Vastrentende waarden	401.101	287.491
Derivaten	54.529	36.211
Overige beleggingen	78.720	64.862
	1.120.132	972.265
Herverzekering [2]	6.813	6.511
Vorderingen en overlopende activa [3]	15.493	17.750
Liquide middelen [4]	3.303	5.411
Totaal activa	1.145.741	1.001.937

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2010	2009
Reserves [5]		
Algemene reserve	-66.372	-32.525
Solvabiliteitsreserve	185.019	152.825
	118.647	120.300
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]		
Eigen rekening	1.006.607	863.556
Herverzekering	6.813	6.511
	1.013.420	870.067
Overige technische voorzieningen voor risico pensioenfonds [7]		
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's	2.379	2.328
Voorziening overgangsregelingen	6.748	6.910
Voorziening slotuitkering	1.019	1.010
Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening	373	461
	10.519	10.709
Kortlopende schulden [8]	3.155	861
Totaal passiva	1.145.741	1.001.937

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2010	2009
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	28.145	23.219
Indirecte beleggingsopbrengsten	102.436	91.373
Kosten van vermogensbeheer	-1.298	-936
	129.283	113.656
Bijdragen van werkgevers en werknemers [11]	42.624	37.082
Saldo van overdrachten van rechten [12]	312	147
Pensioenuitkeringen [13]	-29.420	-28.583
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [14]		
Toevoeging pensioenopbouw	-27.883	-27.134
Indexatie	-1.712	-2.554
Waardeoverdrachten	-223	-222
Verwachte uitkering	29.098	28.004
Toevoeging kostenvoorziening	0	14
Benodigde intrest	-11.901	-21.579
Wijziging rentetermijnstructuur	-89.177	33.439
Toevoeging i.v.m. gewijzigde sterftetrend	-32.035	-33.213
Overige	-9.218	-9.463
	-143.051	-32.708
Mutatie overige technische voorzieningen voor risico pensioenfonds [15]	190	1.478
Herverzekering [16]		
Premies	-72	-35
Uitkeringen uit herverzekering	485	469
	413	434

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2010	2009
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [17]	-2.014	-1.886
Overige baten en lasten [18]	10	-3
Saldo van baten en lasten	-1.653	89.617
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-1.653	89.617

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2010	2009
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	42.258	37.054
Uitkeringen uit herverzekering	485	469
Overgenomen pensioenverplichtingen	2.232	506
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	192	0
Overige	33	22
	45.200	38.051
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-29.401	-28.576
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.681	-598
Premies herverzekering	-72	-23
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	0	-4.299
Overige	-12	-108
	-31.166	-33.604
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	30.585	1.230
Verkopen en aflossingen beleggingen	3.967.053	146.396
	3.997.638	147.626
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-4.012.482	-152.290
Kosten van vermogensbeheer	-1.298	-937
	-4.013.780	-153.227
Mutatie liquide middelen	-2.108	-1.154
Saldo liquide middelen 1 januari	5.411	6.565
Saldo liquide middelen 31 december	3.303	5.411

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken heeft het jaarverslag opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de kostprijs, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Voor kortlopende vorderingen en schulden wordt de kostprijs geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen.

Onroerende zaken

Aandelen van vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Zakelijke waarden

De ter beurze genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. Niet ter beurze genoteerde aandelen (fondsen) worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Obligaties

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde. Onder actuele waarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve rendement ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe waardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. RJ610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Herverzekering

De gekapitaliseerde waarde van de polissen is berekend als de contante waarde van pensioenpolissen op het leven van (gewezen) deelnemers en heeft betrekking op de premievrije aanspraken van de voorheen bij Aegon Levensverzekering N.V. ondergebrachte pensioenen, vermeerderd met de contante waarde van zowel de door ZwitserLeven toegekende wezen pensioenen als die van enkele

overgenomen polissen. In het stop-loss contract met ZwitserLeven, met een afrekeningsperiode van 5 jaar, zijn de volgende risico's herverzekerd:

- de sterfterisico's van de verzekeringen van het partner- en wezenpensioen in de vorm van éénjarige risicokapitalen;
- de invaliditeitsrisico's voor deelnemers voor wie in het fonds invaliditeitspensioen is verzekerd.

De bij ZwitserLeven op risicobasis herverzekerde bedragen betreffen een premie voor het jaar 2010 voor overlijdensrisico van € 2,1 miljoen en voor arbeidsongeschiktheidsrisico van € 0,3 miljoen.

Solvabiliteitsreserve

De hoogte van de solvabiliteitsreserve is maximaal gelijk aan het vereist eigen vermogen volgens het FTK en dient als buffer. Dit maximaal niveau wordt aangehouden.

Voorziening pensioenverplichtingen

De VPV is, evenals vorig jaar, gelijk aan de actuariële contante waarde van de opgebouwde, premievrije en ingegane pensioenen. Bij de vaststelling van de VPV is uitgegaan van marktwaardering. Dit houdt onder andere in dat gerekend is met de termijnstructuur van de actuele nominale marktrente zoals gepubliceerd door DNB.

Gemiddeld gewogen met de VPV kwam de nominale rente eind 2010 ongeveer overeen met een vaste rekenrente van 3,5% (2009: 3,9%).

De pensioenverplichtingen worden berekend volgens overlevingskansen van de AG Prognosetafel 2010-2060 (startjaar 2011) inclusief toepassing sterftetrend en correctiefactoren op basis van ervaringssterfte.

Daarnaast moet in de VPV een toereikende voorziening voor kosten zijn opgenomen. Bij de berekening van de VPV op basis van FTK grondslagen per 31 december 2010 kwam de kostenvoorziening neer op een opslag op de verplichtingen van 2%.

Als belangrijkste grondslagen voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen worden vermeld:

- Intrest: Rentetermijnstructuur van DNB, met eenjaarsrente 2010 van 1,303%.
- Sterfte: AG Prognosetafel 2010-2060 (startjaar 2011) met correctiefactoren op basis van ervaringssterfte.
- Gehuwdheid: Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.
- Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Leeftijden: Aangenomen wordt dat alle verzekerden geboren zijn op de 1ste van de maand van hun werkelijke geboortedatum.
- Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- Kosten: In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassokostenvoorziening begrepen van 2% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's

De voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's dient voor de spreiding in de tijd van voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het fonds en van arbeidsongeschiktheidspensioen. De voorziening wordt jaarlijks verhoogd met 0,35% van de som van de bijdragegrondslagen voor het risico van voortzetting van de pensioenopbouw ten laste van het pensioenfonds, en met 0,05% van de som van de bijdragegrondslagen voor het risico van arbeidsongeschiktheidspensioen. Daarnaast wordt de voorziening verhoogd met een percentage gelijk aan het gemiddelde rendement van het pensioenfonds alsmede met uitkeringen uit hoofde van herverzekering.

Aan de voorziening worden jaarlijks, ten aanzien van nieuwe arbeidsongeschikte deelnemers en ten aanzien van de wijzigingen in de mate van arbeidsongeschiktheid van de bestaande arbeidsongeschikten, onttrokken of toegevoegd:

- de contante waarde van de ten laste van het POB op te bouwen of niet meer op te bouwen oudedagsvoorzieningen;
- de contante waarde van de toegekende of vrijgevalen arbeidsongeschiktheidspensioenen.

Tevens worden de premies die moeten worden betaald aan de verzekeraars aan de voorziening onttrokken.

De voorziening mag niet minder bedragen dan twee maal de premietoevoeging en niet meer bedragen dan drie maal de premietoevoeging in dat jaar. Het mindere of meerdere wordt verrekend met het jaarresultaat. De premiëstelling voor het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt periodiek gezien, laatstelijk in 2009.

Voorziening overgangsregelingen

De pensioenregelingen van het POB omvatten overgangsregelingen. De voorziening overgangsregelingen is dusdanig vastgesteld dat deze, samen met de contante waarde van een deel van de toekomstige premiebijdragen, naar verwachting toereikend is om de verplichtingen uit de overgangsregelingen te kunnen financieren. In de kostendekkende premie is hiervoor een component toegerekend. In 2006 bedroeg deze 2% van het salaris. Bij de berekening is verondersteld dat deze premie tot en met 2018 wordt ontvangen. Er wordt rekening gehouden met blijfkansen. De bijdrage van 2% wordt periodiek gezien, laatstelijk in 2009.

De voorziening wordt jaarlijks verhoogd met de daarvoor bedoelde component in de verschuldigde premiebijdrage en een percentage gelijk aan het gemiddelde rendement van het Fonds.

De jaarlijkse onttrekkingen zijn als volgt:

- Overgangsregeling pensioenreglement 1: De financiering van de extra aanspraak op ouderdoms- en partnerpensioen vindt ten laste van de voorziening overgangsregelingen plaats op de pensioendatum, doch uiterlijk op 31 december 2020.
- Overgangsregeling pensioenreglement 2: De koopsommen voor degenen die in het betrokken jaar daadwerkelijk voor de overgangsmaatregelen prepensioen in aanmerking komen worden ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening VUT

De voorziening VUT diende voor de financiering van de overgenomen VUT-verplichtingen van VUT-fonds OB. Op de voorzieningen werden de uitkeringen die hadden plaatsgevonden in het kader van de VUT-verplichtingen in mindering gebracht. De voorziening VUT is in 2009 vrijgevalen.

Voorziening slotuitkering

Indien een deelnemer met ingegaan ouderdomspensioen overlijdt en er is een partner, dan loopt de uitkering nog 2 maanden na overlijden door. Indien er geen partner achterblijft, maar er wel kinderen zijn, wordt dit bedrag ineens uitgekeerd. In de reguliere voorziening wordt geen rekening gehouden met deze slotuitkering. Ultimo 2008 is een voorziening gevormd ter dekking van eventuele lasten.

Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening

Een klein gedeelte van de pensioenaanspraken wordt onvoorwaardelijk geïndexeerd met de looninflatie van de werkgever. Primo 2008 is hier een aparte voorziening voor gevormd.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt, voor wat betreft de aandelen, hieronder verstaan het bruto-dividend, voor aftrek van dividendbelasting, verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van onroerende zaken, aandelen, converteerbare obligaties, opties, leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen. De kosten van vermogensbeheer kunnen niet worden toegerekend aan één specifieke beleggingscategorie.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2009	Aankopen/Verstrekingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2010
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	142.128	43.542	-24.819	-278	4.582	165.155
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	441.573	110.975	-210.168	9.623	68.624	420.627
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	211.859	314.474	-144.164	5.519	6.988	394.676
Bedrijfsobligaties (= credits)	73.848	0	-74.637	789	0	0
Deposito's	0	4.300	0	0	0	4.300
Leningen op schuldbekentenis	1.784	0	-33	-1	375	2.125
	287.491	318.774	-218.834	6.307	7.363	401.101
Derivaten						
Swaps	26.548	635.551	-650.258	8.717	12.499	33.057
Opties	8.769	3.500	0	5.841	-928	17.182
Valutatermijntransacties	894	2.848.951	-2.815.106	-34.739	4.290	4.290
	36.211	3.488.002	-3.465.364	-20.181	15.861	54.529
Overige beleggingen						
Hedgefonds	30.922	0	-10.027	21	-434	20.482
Commodities	33.940	51.190	-35.560	1.620	7.048	58.238
	64.862	51.190	-45.587	1.641	6.614	78.720
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	972.265	4.012.483	-3.964.772	-2.888	103.044	1.120.132
Vorderingen en schulden beleggingen	15.823					13.433
Depotbank	4.360					1.878
Beleggingen inclusief liquiditeiten	992.448					1.135.443

Het POB heeft in het verslagjaar niet belegd in premiebijdragende instellingen. In het verslagjaar heeft het POB geen beleggingen uitgeleend. Wél zijn er beleggingen als onderpand verstrekt. Deze zijn derhalve niet ter vrije beschikking van het fonds.

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data waarbij tevens de waarde van beleggingsfondsen is opgenomen, danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2010
Onroerende zaken	165.155	0	0	165.155
Zakelijke waarden	420.627	0	0	420.627
Vastrentende waarden	399.883	6.504	0	406.387
Derivaten	61.844	0	0	61.844
Overige beleggingen	58.238	2.710	20.482	81.430
Totaal belegd vermogen	1.105.747	9.214	20.482	1.135.443

	2010	2009
[2] Herverzekering	6.813	6.511
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Dit betreft de nog te vorderen premies van de aangesloten bibliotheken.	1.838	1.472
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
– Vastrentende waarden	5.286	4.779
– Derivaten	7.315	10.272
– Liquide middelen	5	3
	12.606	15.054
Beleggingen		
Debiteuren effecten	0	0
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting	838	810
Vooruitbetaalde waardeoverdrachten	0	239
Overige	211	175
	1.049	1.224
Totaal vorderingen en overlopende activa	15.493	17.750
[4] Liquide middelen		
Kas Bank N.V.	1.878	4.360
ING Bank N.V.	1.425	1.048
Depotbank beleggingen ING Bank N.V.	0	3
	3.303	5.411
Totaal activa	1.145.741	1.001.937

Passiva	2010		2009	
[5] Reserves				
Algemene reserve				
Stand per 1 januari	-32.525		-164.198	
Af/bij: voor/uit solvabiliteitsreserve	-32.194		42.056	
Saldobestemming boekjaar	-1.653		89.617	
Stand per 31 december	-66.372		-32.525	
Solvabiliteitsreserve				
Stand per 1 januari	152.825		194.881	
Bij/af: uit/naar algemene reserve	32.194		-42.056	
Stand per 31 december	185.019		152.825	
Totaal Reserves	118.647		120.300	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	41.682	104,1%	36.092	104,1%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	185.019	118,2%	152.825	117,5%
Het beschikbare eigen vermogen bedraagt	118.647		120.300	
De dekkingsgraad is		111,7%		113,8%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.				
De berekening is als volgt:				
$(1.006.607 + 10.519 + 118.647) / (1.006.607 + 10.519) \times 100\% = 111,7\%$				
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds				
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:				
Deelnemers (incl. vutters en arbeidsongeschikten)	524.280		398.011	
Gewezen deelnemers	129.158		130.104	
Pensioengerechtigden	359.982		308.487	
Toevoeging i.v.m. gewijzigde sterftetrend	0		33.465	
Totale voorziening pensioenverplichtingen	1.013.420		870.067	
Af: herverzekering	-6.813		-6.511	
Blijft: voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	1.006.607		863.556	

	2010	2009
Eigen rekening		
Stand per 1 januari	863.556	830.848
Toevoeging pensioenopbouw	27.883	27.134
Indexatie	1.712	2.554
Waardeoverdrachten	223	222
Verwachte uitkering	-29.098	-28.004
Toevoeging kostenvoorziening	0	-14
Benodigde intrest	11.901	21.579
Wijziging rentetermijnstructuur	89.177	-33.439
Toevoeging i.v.m. gewijzigde sterftetrend ¹⁾	32.035	33.213
Overige	9.218	9.463
Stand per 31 december	1.006.607	863.556
Herverzekering		
Stand per 1 januari	6.511	6.845
Mutatie	302	-334
Stand per 31 december	6.813	6.511
Totaal voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	1.013.420	870.067
[7] Overige technische voorzieningen voor risico pensioenfonds		
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's		
Stand per 1 januari	2.328	2.932
Premies	793	776
Rendementsbijschrijving	401	434
Premies en uitkeringen herverzekering	-5	-1
Mutatie i.v.m. invalideren en revalideren	-171	-810
Overschrijding maximum	-967	-1.003
Stand per 31 december	2.379	2.328
Voorziening VUT		
Stand per 1 januari	0	32
Bij: bijschrijving rente	0	1
	0	33
Af: onttrekking ten gunste van staat van baten en lasten	0	-33
Stand per 31 december	0	0

1) Per eind 2009 is een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen doorgevoerd met 4%. In 2010 is deze verhoging opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen die per eind 2010 is vastgesteld op basis van de AG-Prognosetafel 2010-2060 met correctiefactoren.

	2010	2009
Voorziening overgangsregelingen		
Stand per 1 januari	6.910	7.690
Bij: bijdragen	3.964	3.881
Bijschrijving rente	846	900
	11.720	12.471
Af: contante waarde toegekende pensioenen	-4.972	-5.561
Stand per 31 december	6.748	6.910
Voorziening slotuitkering		
Stand per 1 januari	1.010	1.067
Bijschrijving rente	11	0
Overige mutaties	-2	-57
Stand per 31 december	1.019	1.010
Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening		
Stand per 1 januari	461	466
Overlijden	-93	0
Risicopremies	-29	0
Bijschrijving rente	5	0
Overige mutaties	29	-5
Stand per 31 december	373	461
Totaal overige technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	10.519	10.709
[8] Kortlopende schulden		
Administratiekosten	2.341	12
Valutatermijncontracten	0	1
Loonheffing en sociale premies	587	560
Vooruitontvangen FVP-bijdragen	0	22
Uitkeringen	0	2
Effecten	6	37
Overige	221	227
	3.155	861
Totaal passiva	1.145.741	1.001.937

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken hebben in 2010 geen bezoldiging ontvangen. Wel is aan bestuursvergoedingen, vacatiegelden en overige vergoedingen een totaalbedrag van 244 door de stichting uitbetaald ten behoeve van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de deelnemersraad.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2010 had Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten

[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten

	2010	2009
Onroerende zaken	5.605	5.997
Zakelijke waarden	96	23
Vastrentende waarden	9.826	8.807
Derivaten	12.566	8.284
Subtotaal	28.093	23.111
Verbruikleen effecten	0	0
Intrest liquide middelen	13	58
Intrest bij premie-incasso	11	23
Buitengewone bate uit beleggingen	23	22
Intrest FVP-premies	2	6
Overige	3	-1
Totaal directe beleggingsopbrengsten	28.145	23.219

	2010	2009
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	-278	118
Zakelijke waarden	9.623	0
Vastrentende waarden	6.307	939
Derivaten	-20.181	2.011
Overige beleggingen	1.641	-60
Valutaverschillen	2.280	-19
Subtotaal	-608	2.989
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Onroerende zaken	4.582	-8.452
Zakelijke waarden	68.624	104.425
Vastrentende waarden	7.363	9.698
Derivaten	15.861	-23.265
Overige beleggingen	6.614	5.978
Subtotaal	103.044	88.384
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	102.436	91.373
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-1.229	-877
Bewaarloon	-69	-59
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.298	-936
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	129.283	113.656
[11] Bijdragen van werkgevers en werknemers		
OP-premie ¹⁾	42.396	36.742
FVP-premies	228	340
	42.624	37.082

1) Inclusief premie t.b.v. prepensioen.

	2010	2009
Kostendeekkende premie	35.993	43.188
Gedempte kostendeekkende premie	35.434	39.968
Feitelijke premie	38.432	36.742
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Inkoop opbouw	27.089	27.134
Risicopremie's overlijden en arbeidsongeschiktheid	2.237	2.447
Opslag instandhouden vereist vermogen	4.689	7.855
Kostenopslag	1.978	1.871
Premie t.b.v. prepensioen ¹⁾	0	3.881
	35.993	43.188
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Inkoop opbouw	26.569	24.631
Risicopremie's overlijden en arbeidsongeschiktheid	2.209	2.384
Opslag instandhouden vereist vermogen	4.689	7.251
Kostenopslag	1.967	1.821
Premie t.b.v. prepensioen ¹⁾		3.881
	35.434	39.968
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of toeslagen.		
In het boekjaar is een korting verstrekt van	0	0
[12] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.992	745
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.680	-598
	312	147
[13] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdompensioen	-16.552	-14.804
Invaliditeitspensioen	-429	-431
Partnerpensioen	-2.535	-2.312
Wezenpensioen	-66	-72
Prepensioen	-9.375	-10.474
VUT-uitkeringen	0	-28
Subtotaal	-28.957	-28.121

1) Vanaf 2010 exclusief premie t.b.v. prepensioen. Deze premie is opgenomen in de OP-premie (pagina 60). Ze maakt vanaf 2010 geen onderdeel uit van de toetsing op kostendeekkendheid.

	2010	2009
Andere uitkeringen		
Overlijdensuitkeringen	-18	-18
Compensatie overhevelingstoelage	-296	-286
Afkopen	-149	-158
Subtotaal	-463	-462
Totaal pensioenuitkeringen	-29.420	-28.583
[14] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-27.883	-27.134
Indexatie	-1.712	-2.554
Waardeoverdrachten	-223	-222
Verwachte uitkering	29.098	28.004
Toevoeging kostenvoorziening	0	14
Benodigde intrest	-11.901	-21.579
Wijziging rentetermijnstructuur	-89.177	33.439
Toevoeging i.v.m. gewijzigde sterftetrend	-32.035	-33.213
Overige	-9.218	-9.463
	-143.051	-32.708
[15] Mutatie overige technische voorzieningen voor risico pensioenfonds		
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's	-51	604
Voorziening VUT	0	32
Voorziening overgangsregelingen	162	780
Voorziening slotuitkering	-9	57
Voorziening onvoorwaardelijke toeslagverlening	88	5
	190	1.478

	2010	2009
[16] Herverzekering		
Premies		
Invaliditeitsrisico	-5	-5
Overlijdensrisico	-67	-30
	-72	-35
Uitkeringen uit herverzekering		
Ouderdomspensioen	485	461
Invaliditeitspensioen	0	4
Nabestaandenpensioen	0	4
	485	469
Totaal herverzekering	413	434
[17] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-1.249	-1.157
Accountant (uitsluitend controle jaarrekening)	-20	-50
Actuaris	-310	-284
De Nederlandsche Bank	-34	-62
Vergoedingen bestuur, deelnemersraad en verantwoordingsorgaan	-244	-212
Contributie Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen	-31	-38
Overige	-126	-83
Totaal Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.014	-1.886
[18] Overige baten en lasten		
Diversen	10	-3
Saldo van baten en lasten	-1.653	89.617

Actuariële analyse van het saldo

	2010	2009
Wijziging rentetermijnstructuur	-89.304	33.460
Beleggingsopbrengsten	116.096	90.708
Premies	7.114	1.339
Waardeoverdrachten	89	-75
Kosten	1	70
Uitkeringen	167	-80
Sterfte	-1.379	-1.774
Arbeidsongeschiktheid	790	1.392
Reguliere mutaties	-275	115
Toeslagverlening	-1.746	-2.567
Incidentele mutaties voorziening	-33.239	-32.990
Overige	33	19
	-1.653	89.617

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke risico's op te kunnen vangen (het standaardmodel). Het Eigen vermogen van het pensioenfonds per 31 december 2010 is lager dan het Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, zodat het pensioenfonds hierdoor een langetermijnherstelplan heeft moeten indienen.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Tevens wordt rekening gehouden met onderling compenserende effecten (diversificatie effect). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën:

	2010		2009	
	€	%	€	%
<i>Op basis van de strategische beleggingsmix</i>				
Renterisico (S1)	32.298	3,2	13.067	1,5
Zakelijke waarden risico (S2)	159.444	15,7	127.302	14,6
Valutarisico (S3)	29.981	2,9	0	0,0
Grondstoffenrisico (S4)	18.048	1,8	9.103	1,0
Kredietrisico (S5)	17.689	1,7	1.072	0,1
Verzekeringstechnisch risico (S6)	32.850	3,2	26.529	3,0
Diversificatie-effect	-105.291	-10,3	-39.858	-4,5
Vereist eigen vermogen (strategisch)	185.019	18,2	137.215	15,7
Aanwezige dekkingsgraad		111,7		113,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,1
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)		118,2		115,7
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)		116,7		117,5

De dekkingsgraad wordt berekend door het eigen vermogen plus de technische voorzieningen (exclusief herverzekering) te delen door de technische voorzieningen (exclusief herverzekering). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, afgenomen van 113,8% (2009) naar 111,7% (2010).

Renterisico

De waarde van de beleggingen in vastrentende waarden kan fluctueren als gevolg van de verandering in marktrentes. Vanaf 2007 worden ook de verplichtingen op marktrente gewaardeerd, waardoor de waarde van de verplichtingen eveneens fluctueert als gevolg van verandering in marktrentes.

Voor de bepaling van het rente- en het kredietrisico gelden sinds 1 januari 2010 verzwaarde regels van DNB. In plaats van gebruik te maken van een benaderingsmethodiek op basis van durations van verplichtingen en rentegevoelige beleggingen, dient nu een exacte berekening gemaakt te worden op basis van de daadwerkelijke kasstromen van zowel verplichtingen als rentegevoelige beleggingen. Vanwege de mismatch tussen de looptijden van de rentegevoelige beleggingen enerzijds en de looptijden van de verplichtingen anderzijds, loopt een pensioenfonds renterisico. Het vereist eigen vermogen dat aangehouden dient te worden voor dit risico, noemen we de buffer voor het renterisico (S1). DNB heeft in haar standaardmodel renteschokken van de rentetermijnstructuur (rts) voorgeschreven die voor het pensioenfonds een nadelig scenario nabootsen vanwege de eerder genoemde mismatch tussen beleggingen en verplichtingen. Om het effect van zo'n negatief scenario te becijferen, mocht tot 1 januari 2010 gebruik worden gemaakt van de zogeheten benaderingsmethodiek. Hierbij werd gebruik gemaakt van een gewogen gemiddelde looptijd, duration, van de verplichtingen en de rentegevoelige beleggingen. De DNB-rts behorend bij deze durations werd vervolgens geschokt (opwaarts scenario en neerwaarts scenario). Het grootste verschil in marktwaarde tussen de beleggingen en verplichtingen na het toepassen van beide scenario's in de waardering werd meegenomen ten behoeve van de bepaling van de S1. De benaderingsmethodiek werkt alleen goed bij kleine en parallelle bewegingen van de rts. Daarenboven reageren veel beleggingsproducten niet lineair in prijs op veranderingen in de onderliggende rts, maar convex. Dit houdt in dat de voorgeschreven schokken door DNB op de rts bij veel beleggingsproducten onjuiste renterisico's zullen weergeven. Bij de exacte methodiek worden de jaarlijkse verwachte kasstromen van de verplichtingen en de rentegevoelige beleggingen en financieringsinstrumenten gewaardeerd tegen de rts en de rts waarin de rentescenario's (schokken) zijn verwerkt. Vervolgens worden de resulterende marktwaardeveranderingen van de activa en de passiva gesaldeerd. Het meest negatieve scenario (rentestijging versus rentedaling) wordt meegenomen in de berekening van de S1. Doordat bij de exacte methodiek wordt uitgegaan van de daadwerkelijke kasstromen van zowel de verplichtingen alsook van de rentegevoelige beleggingen, worden de grootste tekortkomingen van de duration-methodiek overwonnen en wordt de gevoeligheid voor veranderingen in de rts beter gemeten.

Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

De door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur voor het vaststellen van de pensioenverplichtingen per ultimo 2010 is voor zowel de kortere looptijden als voor de langere looptijden lager dan die van eind 2009. Dit heeft per saldo een verhogend effect op de technische voorzieningen van 89.177.

Duratie van de vastrentende waarden 5,9 (2009: 5,7).

Duratie van de pensioenverplichtingen 16,6 (2009: 15,3).

Gevoeligheidsanalyse:

Het fonds kent een feitelijke renteafdekking ten behoeve van de vaststelling van het renterisico van 79,6%. Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische verdeling wordt een strategische renteafdekking voor de vaststelling van het renterisico van 77,3% gehanteerd.

Gebruikmakende van bovenstaand beschreven methodiek volgt een risicofactor voor het renterisico van 29.061 op basis van de feitelijke verdeling ultimo 2010 en een renterisico van 32.298 op basis van de strategische verdeling ultimo 2010.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de

beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. Dit wordt gerealiseerd door te beleggen in beleggingsfondsen waarin de mix van beleggingen zeer divers is.

	2010	
	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>		
Onroerende zaken:		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	165.155	28,2
Aandelen:		
Ontwikkelde markten	369.276	63,0
Opkomende markten	51.351	8,8
Totaal	585.782	100,0

Valutarisico

De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke risico's als gevolg van valutakoersontwikkelingen komen daarom alleen bij de beleggingen tot uitdrukking. Het valutarisico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Op basis van de feitelijke beleggingsverdeling ultimo 2010 bedraagt het valutarisico 26.421. Op basis van de strategische verdeling resulteert een valutarisico van 29.981.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerder valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2010:

in duizenden euro	aankoop transacties	verkoop transacties	resultaat	uiterlijke einddatum
Euro	348.769		348.769	23 maart 2011
Japanse Yen		37.690	-37.690	23 maart 2011
Britse Pond		52.904	-52.904	23 maart 2011
Zwitserse Franc		17.624	-17.624	23 maart 2011
US Dollar		236.261	-236.261	23 maart 2011
Totaal	348.769	344.479	4.290	

Grondstoffenrisico

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven. Het grondstoffenrisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%.

Kredietrisico

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Ter beperking van het kredietrisico gelden binnen het pensioenfonds restricties voor de samenstelling van de vastrentende portefeuilles met betrekking tot geografische spreiding, verdeling over verschillende debiteurencategoriën, de minimale kwaliteit van de debiteur ("rating") en voor de omvang van de beleggingen per debiteur.

Rating vastrentende waarden:

	2010	
	€	%
AAA	247.497	60,8
AA	27.842	6,9
A	39.918	9,8
BBB	38.229	9,4
Lager dan BBB	40.877	10,1
Geen rating	12.024	3,0
Totaal	406.387	100,0

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

	2010	
	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	14.558	3,6
Resterende looptijd 1-5 jaar	210.123	51,7
Resterende looptijd >= 5 jaar	181.706	44,7
	406.387	100,0

Verzekeringstechnisch risico (actuariel risico)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het

pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Volgens informatie van het CBS en het Actuarieel Genootschap stijgt de levensverwachting van mannen en vrouwen sneller dan eerder werd aangenomen.

Het overlijdensrisico ontstaat doordat deelnemers eerder komen te overlijden dan gemiddeld verondersteld in de tarifiering.

Dit geldt voor pensioenvormen waarvoor een uitkering bij overlijden is verzekerd (bijvoorbeeld nabestaandenpensioen).

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht.

Ultimo 2010 kent het verzekeringstechnisch risico van zowel de feitelijke als de strategische verdeling een omvang van 32.850.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2010	
	€	%
Zakelijke waarden		
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>		
Onroerende zaken:		
Europa	138.348	23,6
Wereldwijd	26.807	4,6
Aandelen:		
Europa	148.902	25,4
Afrika	2.944	0,5
Azië	77.395	13,2
Noord-Amerika	167.830	28,7
Oceanië	15.143	2,6
Zuid-Amerika	8.413	1,4
Totaal	585.782	100,0

	2010	
	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>		
Onroerende zaken:		
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	165.155	28,3
Aandelen:		
Financiële instellingen	115.672	19,7
Informatietechnologie	45.007	7,7
Industriële ondernemingen	39.118	6,7
Niet-cyclische consumentengoederen	53.420	9,1
Cyclische consumentengoederen	39.539	6,7
Farmacie	34.071	5,8
Energie	38.698	6,6
Nutsbedrijven	5.468	0,9
Telecommunicatie	15.143	2,6
Basisindustrieën	34.071	5,8
Andere sectoren	420	0,1
Totaal	585.782	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5 van de totale beleggingen in zakelijke waarden

	2010	
	€	%
Onroerende zaken:		
ING Real Estate Eurosis Fund	12.266	2,1
Kempen European Prop Smart Index Fund	12.415	2,1
ING (L) Investment Global Real Estate I	26.807	4,6
ING Real Estate Dutch Off Fund II (Sp)	13.957	2,4
ING Dutch Retail Fund III	29.641	5,1
ING Dutch Residential Fund IV	63.889	10,9
Aandelen:		
BlackRock MSCI Pac Rim Ex-Jp Eq Fund B	20.662	3,5
Robeco Emerg. Market Eq SICAV	31.848	5,4
ING Multimanager Europe Equity Fund	113.597	19,4
ING Multimanager North America Equity Fund	170.678	29,1
Totaal	495.760	84,6

	2010	
	€	%
Vastrentende waarden		
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>		
Europa	317.387	78,1
Afrika	6.096	1,5
Azië	21.945	5,4
Noord-Amerika	46.735	11,5
Oceanië	2.032	0,5
Zuid-Amerika	12.192	3,0
Totaal	406.387	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>		
Staatsobligaties, niet index-linked	283.682	69,8
Index-linked obligaties	31.506	7,8
Hypothecaire leningen	157	0,0
Bedrijfsobligaties	86.464	21,3
Kortlopende vorderingen op banken	4.578	1,1
Totaal	406.387	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5 van de totale beleggingen in vastrentende waarden

	2010	
	€	%
Standard Life-Pan Eur Corp-D	27.642	6,8
Germany (Fed Rep) 6.000 jun 20-16	28.506	7,0
Dutch Govt 4.250 jul 15-13	28.558	7,0
Vanguard Inv Ser Eurozone Inf-Lkd BD	31.506	7,8
Dutch Govt 4.000 jul 15-18	38.413	9,5
Stone Harbor Inv Emg Markets Local CCY	43.245	10,6
Totaal	197.870	48,7

	2010	
	€	%
Derivatenposities		
<i>Rentederivaten:</i>		
Termijncontracten, OTC	1.370	2,2
Swaps	40.372	65,2
Call opties, gekocht	19.267	31,2
Overige instrumenten	-2	0,0
Aandelencontracten		
Termijncontracten, beurs-verhandeld	474	0,8
Put opties, gekocht	4.364	7,1
Call opties, geschreven	-6.449	-10,4
Valutacontracten		
Termijncontracten of equivalenten	2.448	4,0
Totaal	61.844	100,0

	2010	
	€	%
Overige beleggingen		
Hedgefonds	20.482	25,2
Commodities	58.238	71,5
Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen	1.878	2,3
Vorderingen en schulden u.h.v. beleggingen	832	1,0
Totaal	81.430	100,0

's-Gravenhage, 22 juni 2011

Het bestuur

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Financiering

Toeslagbeleid

Opgebouwde pensioenen van deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers kunnen jaarlijks aangepast worden op basis van de prijsinflatie, indien en voorzover de middelen dat toelaten, een en ander ter beoordeling van het bestuur.

Premiebeleid

De in het pensioenfonds op te bouwen pensioenaanspraken worden gefinancierd door middel van het systeem van jaarlijkse koopsommen. Het benodigde bedrag is gelijk aan de som van:

- de koopsom aan het eind van het jaar benodigd voor de verhoging, per de eerste januari volgend op de berekeningsdatum, van de reglementair toegezegde pensioenen wegens indexatie;
- de koopsom aan het begin van het jaar benodigd voor inkoop van de pensioenen betrekking hebbende op het komende kalenderjaar;
- de risicopremies aan het begin van het jaar voor het niet ingekochte deel van het partner- en wezenpensioen.

De risicopremies aan het begin van het jaar voor de voortzetting van de reglementaire pensioenopbouw en risicodekking ten laste van het pensioenfonds gedurende arbeidsongeschiktheid en voor de verzekering van het arbeidsongeschiktheids- en WAO-hiaatpensioen.

De middelen die het pensioenfonds nodig heeft voor de financiering van de pensioenverplichtingen komen uit de premieontvangsten en de beleggingsopbrengsten van het pensioenfonds.

De premie voor het OP-pakket en het Prepensioenpakket worden van jaar tot jaar vastgesteld door het bestuur. De premie voor 2010 is door het bestuur vastgesteld op 21,5% van de salarissom.

Het verhaal op de deelnemers voor het OP-pakket, het Prepensioenpakket en het IP-pakket worden door het -pensioenfonds van jaar tot jaar vastgesteld en door de aangesloten werkgevers op hun loon ingehouden, en tezamen met hun eigen bijdrage aan het pensioenfonds voldaan. Er wordt naar gestreefd het verhaal op de deelnemers te stellen op ongeveer een vierde deel van de totale kosten.

Resultaatbestemming

Bepalingen omtrent de resultaatbestemming

Aan de algemene reserve worden jaarlijks toegevoegd respectievelijk onttrokken de winsten en verliezen, voor zover die niet reeds zijn toegevoegd respectievelijk onttrokken aan de solvabiliteitsreserve.

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2010 als volgt te verdelen:

	2010
	x € 1.000
Algemene reserve	-1.653
	<hr/>
	-1.653

Uitvoering

De bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en in het reglement. De verdeling van de bevoegdheden tussen het fonds en de administrateur is contractueel vastgelegd. De volledige administratie alsmede het vermogensbeheer en uitvoerende actuariële werkzaamheden van het POB zijn opgedragen aan AZL. De adviserende actuaris van het fonds is Mercer B.V. te Amstelveen en de waarmedende actuaris is Towers Watson B.V. te Amstelveen. De accountant is Ernst & Young Accountants LLP te Maastricht.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken te 's-Gravenhage is aan Towers Watson de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2010.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Amstelveen, 22 juni 2011

drs. R. E. V. Meijer AAG
Verbonden aan Towers Watson B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2010 van Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken te 's-Gravenhage gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2010 en de winst-en-verliesrekening over 2010 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Openbare Bibliotheken per 31 december 2010 en van het resultaat over 2010 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Maastricht, 22 juni 2011

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.E.J. Pluymakers RA